

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Vývoj daně z příjmů fyzických osob v České republice

Development tax personal income in the Czech Republic

Student: Bc. Vendula Václavíková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Krajčová Jiřina

Ostrava 2010

Prohlášení studenta

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně.

.....

Vendula Václavíková

V Opavě dne 26. 6. 2010

Obsah

1 ÚVOD	1
2 HISTORICKÝ VÝVOJ DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	2
2.1 Osvobození od daně.....	4
2.2 Daňová pásma.....	7
2.3 Sazba daně	7
2.3.1 Superhrubá mzda.....	8
2.4 Společné zdanění manželů	9
2.5 Stanovení daně paušální částkou	10
2.6 Daňová evidence	10
2.6.1 Evidence příjmů a výdajů.....	11
2.6.2 Evidence majetku a závazků	11
2.7 Minimální základ daně	12
2.7.1 Výpočet minimálního základu daně:.....	12
2.8 Výdaje procentem z příjmů.....	13
2.9 Nezdanitelné částky	14
2.9.1 Hodnota darů	14
2.9.2 Úroky zaplacené z úvěru ze stavebního spoření a hypotéčního úvěru.....	14
2.9.3 Penzijní připojištění.....	15
2.9.4 Soukromé životní pojištění.....	15
2.9.5 Členské příspěvky člena odborové organizace	15
2.9.6 Zkoušky ověřující výsledky vzdělání.....	15
2.9.7 Nezdanitelná část základu daně 1993.....	15
2.9.8 Nezdanitelná část základu daně 1994.....	16
2.9.9 Nezdanitelná část základu daně 1995.....	16
2.9.10 Nezdanitelná část základu daně 1996.....	17
2.9.11 Nezdanitelná část základu daně 1997.....	17
2.9.12 Nezdanitelná část základu daně 1998.....	18
2.9.13 Nezdanitelná část základu daně 1999 - 2000	18
2.9.14 Nezdanitelná část základu daně 2001 – 2003.....	18
2.9.15 Nezdanitelná část základu daně 2004.....	19
2.9.16 Nezdanitelná část základu daně 2005.....	20
2.9.17 Slevy na dani 2006 – 2007	20
2.9.18 Slevy na dani 2008	21
2.9.19 Slevy na dani 2009	21
3 SOUČASNÁ DAŇOVÁ ÚPRAVA DPFO.....	22
3.1 Poplatníkem daně je:	22

3.2 Předmět daně:	22
3.3 Předmětem daně nejsou:	22
3.4 Osvobození od daně:	23
3.5 Základ daně:	24
3.5.1 Rozdíl mezi příjmy a výdaji se zvyšuje o:	24
3.5.2 Výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a vydají se:	24
3.6 Daňová ztráta	25
3.7 Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků	26
3.8 Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti	27
3.9 Příjmy z kapitálového majetku	28
3.10 Příjmy z pronájmu	28
3.11 Ostatní příjmy	28
3.12 Nezdanitelná část základu daně	29
3.13 Sazba daně	30
3.14 Výdaje vynaložené na dosažení, udržení a zajištění příjmů	30
3.15 Položky odčitatelné od základu daně	31
3.16 Sleva na dani	32
3.17 Daňové přiznání	33
3.18 Zálohy zaměstnanců	34
3.18.1 Vybírání a placení záloh na dani	34
3.18.2 Roční zúčtování záloh	34
3.18.3 Povinnosti plátců daně	35
3.18.4 Mzdový list obsahuje:	35
4 PRAKTICKÁ APLIKACE DPFO	37
4.1 Příklad č. 1	37
4.1.1 Výpočet daňové povinnosti s ohledem na vývoj daňových pásem a sazeb daně	37
4.2 Příklad č. 2	43
4.2.1 Výpočet daňové povinnosti manželů	43
4.3 Příklad č. 3	47
4.3.1 Výpočet daňové povinnosti (komplexní příklad)	47
4.4 Vlastní návrh na změny v DPFO	58

5	ZÁVĚR.....	61
	Seznam použité literatury	
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Jednotlivé přílohy	

1 Úvod

Samotná historie daní se datuje již někdy okolo 12. století. Postupně docházelo k obrovskému vývoji v této oblasti. V současnosti jsou daňové příjmy jedním z nejvýznamnějších a největších finančních příjmů do státního rozpočtu České republiky. Bohužel je také ale jednou z nesložitějších daní v celém daňovém systému, která je v poslední době velice diskutované téma. Politické strany se snaží navrhnout kroky, které by měly vést ke snížení daňového zatížení daňového subjektu. Daň z příjmů fyzických osob se v podstatě týká veškerých ekonomicky aktivních obyvatel. Zákon ukládá povinnost poplatníkovi daně odvést státu vyměřenou daň.

Cílem mé diplomové práce je poukázat na přehledný výklad vývoje daně z příjmů fyzických osob. Z hlediska rozsáhlosti mnou vybraného tématu jsem se zaměřila jen na některé nejdůležitější změny.

V první části se nejdříve pár větami zmiňuji o historii daní z příjmů v období před rokem 1993. Poté již následuje popis samotného vývoje daně z příjmů fyzických osob mezi lety 1993, tj. od vzniku České republiky, až do roku 2009, kdy se blíže zaměřuji jen na určité změny, ke kterým v průběhu těchto 17-ti let došlo. Mezi tyto změny jsem zařadila vývoj daňových pásem, příjmů, nezdanitelných částek, slev na dani. Dále se zmiňuji o společném zdanění manželů, minimálním základu daně nebo o výdajích procentem z příjmů, a dalším.

Ve druhé části se snažím nastínit současnou platnou úpravu daně z příjmů fyzických osob za rok 2010. Nejdříve se snažím vysvětlit základní pojmy jako poplatník daně a předmět daně a základ daně. Větší pozornost věnuji výčtu druhů příjmů, které se používají ke stanovení základu daně. Nesmím opomenout slevy na dani.

V poslední části se zabývám praktickou aplikací mnou vybraných změn. Snažím se pomocí výpočtů a grafů nastínit vývoj daně z příjmů fyzických osob.

2 Historický vývoj daně z příjmů fyzických osob

Než začnu probírat samotný vývoj daně z příjmů fyzických osob v České republice, krátce se zmíním o jejím vývoji dříve. Daně byly v českých zemích původně dobrovolnou platbou, která se uskutečňovala v naturálních svobodných občanů a obyvatel královských měst. Byla to částka, která pravidelně a nenávratně odčerpávala část nominálního důchodu určitého ekonomického subjektu ve prospěch veřejného peněžního fondu.

Vznik daně z příjmů můžeme datovat teprve okolo 12. století, kdy vznikly první kontribuce. Kontribuce představovaly na našem území daně majetkového a výnosového charakteru a můžeme je považovat za předchůdce daně z příjmů. Okolo 16. století byl vydán Berní předpis, který můžeme považovat za náznak české daňové soustavy.

V roce 1848 bylo založeno ministerstvo financí. Zavedla se osobní daň z příjmů, která se vztahovala výhradně na fyzické osoby, které byly rozděleny do tříd podle toho, co bylo základem daně. Existovaly čtyři třídy:

- I. třída: byla zde zahrnuta daň z hlavy, jejímž plátcem byla hlava rodiny za ostatní všechny členy rodiny, kteří dosahovali věku 16 let,
- II. třída: zde byli zařazeni majitelé domů a pozemků,
- III. třída: předmětem daně byl čistý výtěžek obchodníků, průmyslníků, příslušníků svobodných povolání a živnostníků,
- IV. třída: dani podléhali zaměstnanci se služebním platem, který převyšoval zákonem stanovenou hranici. Docházelo tak ke dvojímu zdanění příjmu osoby, protože nejdříve podléhal výnosové dani a poté osobní dani z příjmu.

V roce 1916 došlo k zavedení tzv. „válečné daně“ s progresivní sazbou od 5 % do 45 %. Této dani byly podrobeny válečné zisky podnikatelů a společností. Za první republiky byla samotná daň z příjmů zařazena do skupiny dávek přímo vyměřovaných a byla tvořena všeobecnou daní výdělkovou, výdělkovou daní z příjmů, daní z vyššího služného a tantiémovou dávkou. O pár let později byla vytvořena daň z převodu statků a z pracovních výkonů, představující daň obratovou, a daň přepychová. V roce 1927 proběhla daňová reforma, která rozdělila daně na daň důchodovou a daně.

Okolo roku 1948 byla započata tendence diskriminace příjmů z podnikatelské činnosti. Docházelo k mírnému daňovému zatížení nejdříve u daně z příjmů z pracovního poměru, poté u kapitálových příjmů. Díky daňové reformě k 1. 1. 1954 se daňový systém rozdělil na daně, které byly placeny podnikatelskou komunitou a poplatky placené přímo obyvateli. Podnikatelé zde měli zastávat roli hlavního zdroje příjmů veřejných rozpočtů oproti obyvatelstvu, ti plnili pouze zanedbatelnou roli v rámci příspěvků do veřejného rozpočtu.

V roce 1986 vyšel zákon o osobních daních přímých, kterou tvořili daně výnosové a daň důchodová s názvem osobní daň z příjmů. Předmětem výnosové daně byl čistý úhrn důchodu jedince, který představoval jak peněžní, tak i nepeněžní příjmy včetně nájemné hodnoty bytu a výrobků, které si živnostník vyrobil a užil je pro svou vlastní spotřebu. Poprvé bylo možno od úhrnu příjmů odečíst srážky (výdaje na dosažení, zabezpečení a udržení těchto příjmů + úroky + dluhy). Předmětem osobní daně z příjmů byl důchod pouze ale od určité hranice a jeho výše pak zdaňována progresivní sazbou v rozmezí 0,6 % – 5 %.

Z důvodu toho, že mnou vybrané téma je velice rozsáhlé, zaměřím se na nejdůležitější změny, ke kterým došlo v průběhu let 1993 – 2009. Otázky týkající se poplatníka daně, předmětu daně a jiných základních pojmů blíže specifikuji v současné úpravě daně z příjmů fyzických osob pro rok 2010.

K 1. 1. 1993 byla vytvořena zcela nová daňová soustava. Jednak z důvodu zmodernizování českého daňového systému, ale také z důvodu jeho přiblížení se k evropským standardům. Vznikl zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Daň z příjmů byla rozdělena do dvou základních skupin. První skupinu tvoří daň z příjmů fyzických osob, která měla sloučit daň ze mzdy, daň z příjmů z literární a umělecké činnosti a daň z příjmů obyvatelstva. Druhou skupinu tvoří daň z příjmů právnických osob.

Vývoj daně z příjmů fyzických osob lze od roku 1993 stručně charakterizovat:

- a) doplňováním příjmů, které jsou od daně osvobozeny,
- b) postupným snižováním počtu daňových pásem
- c) pozvolným klesáním nejvyšších sazeb ze 47 % na současných 15 %,
- d) zavedením společného zdanění manželů,
- e) stanovení daně paušální částkou v roce 2001
- f) platnost daňové evidence od roku 2004

- g) vytvoření minimálního základu daně 2004 – 2008
- h) změny v uplatnění procent z výdajů,
- i) zvyšováním nezdanitelných částek,
- j) rozšiřováním položek, které snižují základ daně.

2.1 Osvobození od daně

Od roku 1993 byly osvobozeny například tyto příjmy:

- příjmy získané z prodeje bytu nebo obytného domu avšak maximálně se dvěma byty. V tom byly zahrnuty i související pozemky a to pouze za těch okolností, že v něm prodávající měl bydliště nejméně dva roky před prodejem. Osvobození se také nevztahuje na příjmy získané prodejem zmíněných bytů nebo domů, které byly zahrnuty do obchodního majetku a kde poplatník provozuje podnikatelskou činnost nebo jinou samostatnou výdělečnou činnost, a to do dvou let od ukončení této činnosti,
- příjmy získané z prodeje nemovitostí, pokud doba mezi nabytím a jeho následným prodejem přesáhne pět let,
- příjmy získané z prodeje movitých věcí. Do této skupiny však nemůžeme započítat příjmy z prodeje motorových vozidel, lodí, cenných papírů a letadel v tom případě, že doba mezi nabytím a jeho následným prodejem byla kratší než jeden rok,
- ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží,
- příjem, který byl poskytnut prostřednictvím dávek, podpor nebo služeb ze sociálního pojištění, dále zdravotní pojištění, sociální dávky,
- služby sociální péče, státní dávky,
- odměny dárcům za odběr krve nebo jiných biologických materiálů,
- úroky z vkladů ze stavebního spoření,
- hodnota nealkoholických nápojů, které zaměstnavatelé poskytl svým zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti,
- pojistné, které platí zaměstnavatel za zaměstnance do fondu sociálního pojištění, fondu zdravotního pojištění a fondu zaměstnanosti.

V roce 1994 došlo k většímu rozšíření skupiny příjmů, které byly osvobozeny od daně a to například o:

- úrokové výnosy ze státních dluhopisů,

- náhrady za ztrátu na služebním platu, které byly poskytovány příslušníkům ozbrojených sil,
- příjem nabytý prostřednictvím vlastnictví k bytu a to jako náhradu za uvolnění bytu (odstupné), které bylo vyplaceno uživateli bytu jen v tom případě, že toto odstupné využije na pořízení nového bydlení nejpozději však do jednoho roku následujícího po roce, kdy odstupné přijal. Zmíněné odstupné musí poplatník oznámit správci daně do konce zdaňovacího období, ve kterém k přijetí částky došlo,
- částka přechodného ubytování, které bylo poskytnuto zaměstnavatelem zaměstnanci v místě výkonu práce, které neodpovídá místu bydliště zaměstnance,
- náhrada za ztrátu na důchodu, který byl přiznán za dobu před 1. lednem 1989 a byl vyplacen po 31. 12. 1992,
- určité zvýhodnění vyjádřené v penězích, které plynulo zaměstnancům v případě poskytování bezúročných půjček nebo půjček, které byly s nižším úrokem, než je obvyklá výše.

V roce 1995 došlo asi k nejvýraznějšímu rozšíření položek, které jsou od daně osvobozeny, jako například:

- příjmy z prodeje cenných papírů, které poplatník nabyt v rámci kuponové privatizace. Toto osvobození se vztahuje na ty příjmy, kde doba mezi nabytím a prodejem cenných papírů přesáhla dobu tří měsíců. Osvobození se nevztahuje na příjmy, které byly součástí obchodního majetku, a to do šesti měsíců od ukončení podnikatelské, jiné samostatně výdělečné činnosti nebo na příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy, které plynou z odpisů závazků dle zvláštního zákona,
- HV respektive zisk nebo rozdíl, o který příjmy převyšují výdaje, které plynou ze zpeněžení konkursní podstaty,
- výnosy z úroků z hypotéčních zástavních listů,
- dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů, obcí, měst a státních fondů na pořízení hmotného majetku, případě na jeho technické zhodnocení,
- příspěvek příslušníkům hasičského záchranného sboru na obnovu stejnokrojů,
- odstupné, které se vyplácí pracovníkům při nemocech z povolání, pracovních úrazech, v hornictví.

V letech 1996 – 1997 nedošlo k žádným změnám v oblasti, která se týká osvobození od daně. Od roku 1998 byly zavedeny nezdánitelné části, které přímo souvisejí

s financováním bytových potřeb pomocí úvěrů v maximální výši 300 000 Kč. Dále se výčet položek rozrostl o:

- odchodné, které získá příslušník Hasičského záchranného sboru České republiky v případě skončení pracovního poměru,
- příjmy do výše 10 000 Kč, které zaměstnavatel poskytuje jako sociální výpomoc zaměstnanci pro případ překlenutí určité obtížné a mimořádné situaci, jako například živelná pohroma, povodně, ekologická havárie a průmyslová havárie.

Dále v letech 1999 – 2000 došlo pouze k malým úpravám a výčet byl rozšířen o:

- příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem. Maximální výše byla 5 % z vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,
- příjmy, které plynou formou povinného výtisku a ve formě autorské rozmnoženiny.

V roce 2001 došlo opět k výraznějšímu nárůstu položek, které můžeme od daně osvobodit:

- příjmy, které plynou jako náhrada z věcného břemena,
- kurzový zisk při směně peněz z účtu, který je veden v cizině,
- příjmy plynoucí z grantu Evropského společenství,
- příjem akcionáře, který není přímým účastníkem smlouvy o převodu zisku plynoucího z vyrovnání, snížený o částku, která podléhá snížené sazbě daně,
- náhrada výdajů ve výši peněžní hodnoty naturálního plnění dle zvláštního právního předpisu,
- pojistné, které zaměstnavatel hradí pojišťovně za zaměstnance na pojištění pro případ dožití nebo smrti a důchodové pojištění i v případě, že zaměstnanci vznikne nárok na starobní nebo plný invalidní důchod. Výplata pojistného plnění musí být sjednané až po 60 kalendářních měsících a současně musí zaměstnanec dosáhnout věku 60- ti let. Toto pojistné může činit maximálně 12 000 Kč za rok od téhož zaměstnavatele.

Byla ovšem zrušena i jedna položka, a to:

- odchodné, které získá příslušník Hasičského záchranného sboru České republiky v případě skončení pracovního poměru.

Rok 2002 nezaznamenal v oblasti osvobození od daně žádnou změnu oproti předchozímu roku. V roce 2003 přibýly další nové položky. Byly osvobozeny například:

- plnění, která byla poskytována v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby,
- příjmy ve formě darů poskytovaných pro provoz zoologické zahrady. Provozovatel takové zoologické zahrady musí mít ovšem platnou licence pro provoz takového zařízení,
- příjmy z reklam umožněných díky provozování zoologických zahrad.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 se začlenily další položky, které s touto událostí souvisely:

- příspěvky na ubytování, které byly poskytovány zaměstnancům orgánů Evropské unie vyslaných k působení do institucí Evropské unie,
- renta a jiná naturální plnění poskytovaná bývalému prezidentu republiky,
- příspěvky z rozpočtu Evropské unie poslanci Evropskému parlamentu, který byl zvolen na území České republiky.

V období mezi lety 2005 – 2010 nedošlo k mnoha změnám ve výčtu příjmů, které byly od daně osvobozeny. Některé již zmiňované byly také zrušeny.

2.2 Daňová pásma

Ve vývoji daně z příjmů fyzických osob docházelo k postupnému snižování daňových pásem. V období mezi roky 1993 – 1995 existovalo šest daňových pásem, která byla postupně snížena na pět a to v době mezi lety 1996 – 1999. Poté dlouhou dobu platila čtyři daňová pásma, která vydržela až do roku 2007. K nejzásadnější změně došlo při výpočtu daně od roku 2008, kdy je zavedena jednotná sazba daně, která je ve výši 15 %. V souvislosti s touto změnou byla zavedena tzv. „superhrubá mzda“. Sazba v roce 2009 – 2010 činí také 15 %.

2.3 Sazba daně

Pomocí sazby daně určíme velikost daně konkrétního daňového subjektu z jeho základu daně sníženého o:

- nezdanitelnou část základu daně,
- odčitatelné položky.

Vůbec nejzásadnější změnou zákona o dani z příjmů fyzických osob je postupné snižování maximálních daňových sazeb. V roce 1993 sahala sazba až do výše 47 % pro daňové subjekty se základem daně od 1 080 000 Kč a výše. Poté postupně klesala:

- 1994: max. 44 % ze základu daně od 1 080 000 Kč a výše,
- 1995: max. 43 % ze základu daně od 1 080 000 Kč a výše,
- 1996: max. 40 % ze základu daně od 564 000 Kč a výše,
- 1997: max. 40 % ze základu daně od 756 000 Kč a výše,
- 1998: max. 40 % ze základu daně od 1 104 000 Kč a výše,
- 1999: max. 40 % ze základu daně od 1 104 000 Kč a výše,
- 2000: max. 32 % ze základu daně od 312 000 Kč a výše,
- 2001- 2007: max. 32 % ze základu daně od 331 200 Kč a výše.

Od roku 1993 do roku 2007 existovala tzv. progresivní sazba daně.

Počátkem roku 2008 došlo k nejdůležitější a taky asi nejdiskutovanější změně. Byla zavedena jednotná sazba daně “tzv. rovná daň” pro všechny fyzické osoby ve stejné výši 15 - ti %, která nahrazuje dosavadní pásmovité zdanění mezd zaměstnanců a podnikatelů. Do konce roku 2007 byl příjem zaměstnance - snížený o nezdanitelnou část základu daně a o odčitatelné položky - zaokrouhlený na celá sta směrem dolů progresivně zdaněn. Česká republika se tím zařadila mezi další země, které již rovnou daň zavedly, například: Estonsko (od roku 1994), Slovensko, Rumunsko, Litva, Lotyšsko, Ukrajina nebo Rusko. Pro rok 2009 i 2010 je stále tato sazba ve výši již zmíněných 15 -ti %. S tím souvisí i zásadní změna, kterou je rozšíření základu daně u daňových subjektů (fyzických osob) a zavedení slev na dani. V témže roce byla zavedena tzv. superhrubá mzda.

2.3.1 Superhrubá mzda

Superhrubá mzda spočívá v zahrnutí vedlejších mzdových nákladů zaměstnavatele (sociální i zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem za zaměstnance). Hlavním důvodem pro zavedení superhrubé mzdy byla přehlednost neboli transparentnost mzdových nákladů a omezení administrativní práce samotných podnikatelů s účtováním vedlejších mzdových nákladů v rámci mzdového účetnictví.

Výpočet:

- 2008: hrubá mzda * 1,35 (mzda byla navýšena o pojistné ve výši: sociální pojištění = 26 %, zdravotní pojištění = 9 %),
- 2009: hrubá mzda * 1,34 (mzda byla navýšena o pojistné ve výši: sociální pojištění = 25 %, zdravotní pojištění = 9 %),
- 2010: hrubá mzda * 1,34 (mzda byla navýšena o pojistné ve výši: sociální pojištění = 25 %, zdravotní pojištění = 9 %).

Vývoj sazeb daně viz příloha č. 1

2.4 Společné zdanění manželů

Od roku 2005 bylo zavedeno společné zdanění manželů, které umožňuje rodinám vypočítat si daňovou povinnost ze společného základu daně a tím i snížení daní. Toto zdanění mělo sloužit ke snižování negativního vlivu daňové progrese na celkovou daňovou povinnost. Tento systém je založen na fiktivním společném základu daně. Společný základ daně znamená, že se sečtou dílčí základy daně a každý z manželů uvede do svého daňového přiznání jednu polovinu ze společného základu daně. Poté vypočítají daň a následně ji odvedou. Podmínkou pro využití společného základu daně je, že manželé ve zdaňovacím období vyživují alespoň jedno dítě žijící s nimi ve společné domácnosti. Existuje několik případů, kdy toto společné zdanění využít nelze. Jedná se o případy kdy alespoň jeden z manželů:

- má stanovenou daň paušální částkou,
- má povinnost stanovit minimální základ daně,
- uplatňuje rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby,
- uplatňuje výpočet daně za více zdaňovacích období,
- uplatňuje si nezdánitelnou částku na manžela/lku.

Společné zdanění manželů uplatňuje každý z manželů ve svém daňové přiznání, které musí být podáno ve lhůtě buď oba do 31. 3. následujícího roku, nebo v případě, že je termín prodloužen daňovým poradcem, pak do 30. 6. následujícího roku.

Díky zavedení rovné daně již ztrácí smysl institut společného zdanění manželů. Využití společného zdanění manželů mohly rodiny s dětmi, kdy jeden z rodičů měl výrazně vyšší příjmy než druhý (např. žena na rodičovské dovolené) naposledy za zdaňovací období roku 2007.

2.5 Stanovení daně paušální částkou

Na základě novelizace zákona o dani z příjmů fyzických osob počínaje rokem 2001 může za dodržení určitých podmínek do 31. ledna běžného roku požádat o stanovení daně paušální částkou. Podmínkou pro stanovení daně pomocí paušálu je, že podnikatelská činnost je vykonávána bez zaměstnanců nebo spolupracujících osob a roční výše příjmů z podnikání za předcházející 3 měsíce nesmí přesáhnout částku 1 000 000 Kč. Od roku 2006 se tato částka zvedla na hodnotu 5 000 000 Kč. Dále nesmí být účastníkem sdružení ani plátcem daně z přidané hodnoty.

Správce daně stanoví paušální daň do 15. května běžného roku na základě předpokládaných příjmů a výdajů. Daň stanovená paušální částkou musí mít hodnotu nejméně 600 Kč za zdaňovací období. Pokud poplatník za období, kdy mu byla daň stanovena paušální částkou dosáhne příjmů zahrnovaných do dílčích základů daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, z příjmů z pronájmu, z příjmů z kapitálového majetku a z ostatních příjmů, kromě příjmů z podnikání, přesáhne hodnotu 6 000 Kč, tak se rozhodnutí o stanovení daně paušální částkou ruší a poplatník musí podat daňové přiznání včetně příjmů a výdajů z podnikání ve výši, že které se vycházelo při stanovení daně paušální částkou. Tato daň je od roku 2001 do roku 2005 splatná do 31. května běžného zdaňovacího období. Od roku 2006 doposud je daň splatná do 15. prosince běžného zdaňovacího období.

2.6 Daňová evidence

Daňová evidence byla zavedena počátkem roku 2004, kdy měla v podstatě nahradit jednoduché účetnictví. Evidence slouží k stanovení základu daně z příjmů, kdy obsahuje údaje o příjmech a výdajích, majetku a závazcích. O daňové evidenci můžeme v podstatě říci, že je zjednodušenou a zredukovanou formou účetnictví, ale o účetnictví v pravém slova smyslu se zde nejedná.

Daňová evidence je určena pro veškeré fyzické osoby – podnikatele, kteří nevedou podvojný účetnictví a výdaje nevykazují paušálem (procentem z příjmu).

Daňovou evidenci nemohou vést ty osoby, které jsou účetní jednotkou. Například:

- právnické osoby se sídlem v České republice,
- fyzické osoby – podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku,
- fyzické osoby, jejichž obrat přesáhl v předcházejícím kalendářním roce hodnotu 25 000 000 Kč,

- fyzické osoby, které vedou dobrovolně podvojně účetnictví.

Daňová evidence musí však obsahovat důležité náležitosti:

- informace o příjmech a výdajích,
- informace o majetku a závazcích.

Tyto dvě evidence musí být od sebe odděleny. Daňové příjmy se oddělují od příjmů nedaňových a výdaje na zajištění a udržení příjmu se oddělují od výdajů, které neovlivňují základ daně. Hlavním cílem je tedy zjištění základu daně.

2.6.1 Evidence příjmů a výdajů

Nikde se nedozvíme, jak přesně má vedení daňové evidence vypadat. Je prakticky na fyzické osobě – podnikateli, jakým způsobem ji bude vést. Mohou se použít některé ekonomické programy, Excel, Open Office atd. Zapisovat se však někam musí, protože dle těchto zápisů budeme finančnímu úřadu dokazovat, že v daňovém přiznání jsou skutečné příjmy a výdaje.

Evidenci lze dle potřeby poplatníka rozšířit. Odděleně můžeme sledovat příjmy a výdaje na běžném účtu, peněžní toky v pokladně aj. Označování jednotlivých dokladů je otázkou každého poplatníka. Je lepší ale, aby si každý vedl záznamy tak, aby se v nich dokázal bez velkých obtíží orientovat. Ke každé jednotlivé položce v evidenci by měl být potřebný doklad.

2.6.2 Evidence majetku a závazků

Opět i zde je výhradně na podnikateli, jakým způsobem si bude daňovou evidenci vést, nikde k tomu není stanoven přesný návod. Evidence majetku a závazků ale musí obsahovat jednak informace o:

- závazcích: závazek je jakákoli peněžní či nepeněžní částka, kterou podnikatel musí zaplatit jinému subjektu za určité plnění,
- pohledávkách: pohledávka je částka, kterou vám dluží jiný subjekt za určité plnění.

Daňovou evidenci je poplatník povinen uschovávat po všechna zdaňovací období, po která neskončila lhůta pro vyměření samotné daně.

2.7 Minimální základ daně

O minimálním základu daně se první zmínka objevila v roce 2004 a týkala se především příjmů z podnikání popřípadě jiné samostatně výdělečné činnosti. Minimální základ daně se týká podnikatelů s:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy z živností,
- příjmy z jiného druhu podnikání dle zvláštního právního předpisu.

Minimální základ daně musí být ve výši minimálně poloviny součinu všeobecného vyměřovacího základu přepočítaného koeficientem pro účely důchodového zabezpečení a počtu kalendářních měsíců provozování podnikatelské činnosti případně jiné samostatně výdělečné činnosti.

Existují ovšem poplatníci, na které se minimální základ daně nevztahuje, jde o poplatníky :

- kteří mají nárok na slevu na dani (zaměstnání se zdravotním postižením),
- kteří na počátku zdaňovacího období nedosáhli věku 26–ti let a připravují se na budoucí polování studiem nebo výcvikem,
- kterým byla stanovena daň paušální částkou,
- kteří pobírají starobní důchod, plný nebo částečný invalidní důchod,
- kterým náleží rodičovský příspěvek,
- kteří nemají příjmy vyšší než 15 000 Kč,
- kteří zahájili nebo ukončili podnikatelskou činnost.

Je důležité se zmínit, že minimální základ daně se nesnižuje o odčitatelné položky. Na druhé straně poplatník o tyto výhody nepříjde, pokud v dalších letech dosáhne větší základu daně než je jeho minimální výše, a pokud neuplyne doba, po kterou lze tyto odčitatelné položky uplatnit. Jestliže poplatník nemá povinnost sestavit daňové přiznání, minimální základ daně se na něj nevztahuje.

2.7.1 Výpočet minimálního základu daně:

Musíme si uvědomit, že základ daně fyzických osob se počítá ze součtu všech dílčích základů daně. Minimální základ daně lze uplatnit jenom tehdy, pokud celkový základ daně je nižší než minimální ZD nebo poplatník vykazuje ztrátu.

Minimální základ daně byl zrušen od roku 2009.

2.8 Výdaje procentem z příjmů

Fyzické osoby si mohou výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů uplatnit buď ve skutečné výši nebo neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může si je uplatnit výdajem z příjmů (procentem z příjmů). Poplatník si může zvolit ten způsob uplatnění výdajů, se kterým dosáhne nižšího daňového základu.

Výhodou uplatňování výdajů pomocí procentem z příjmů je, že poplatník nemusí jejich výši nijak prokazovat ani evidovat. Musí však vést záznamy o příjmech a pohledávkách, které vznikly v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou výdělečnou činností.

Pokud poplatník využívá paušální výdaje, musí být použity u všech jeho příjmů dílčího základu daně. Nelze u jednoho z příjmů uplatňovat výdaje v prokázané výši a u jiného příjmu výdaj procentem z příjmů.

V praxi může docházet k tomu, že poplatník v jednom období uplatní výdaje ve skutečné výši a v následujícím roce využil výdaje procentem nebo naopak.

Tab. 1.1 Vývoj možnosti uplatnění výdajů procentem z příjmů

Rok	Výdaje procentem z příjmů
1993 – 2000	<ul style="list-style-type: none"> - 50 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství - 30 % z příjmů z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví - 25 % z příjmů ze živnosti, z jiného podnikání podle zvláštních předpisů
2001 – 2004	<ul style="list-style-type: none"> - 50 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství - 30 % z příjmů z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví - 25 % z příjmů ze živnosti, z jiného podnikání podle zvláštních předpisů - 25 % z příjmů z činností, které nejsou živností ani podnikáním podle zvláštního právního předpisu
2005 – 2008	<ul style="list-style-type: none"> - 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství

	<ul style="list-style-type: none"> - 60 % z příjmů ze živností řemeslných - 50 % z příjmů ze živností, kromě živností řemeslných - 40 % z ostatních příjmů
2009	<ul style="list-style-type: none"> - 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství - 80 % z příjmů ze živností řemeslných - 60 % z příjmů ze živností s výjimkou živností řemeslných - 60 % z jiného podnikání - 60 % příjmy z převodu a využití práv

2.9 Nezdánitelné částky

Za dobu své působnosti daňová soustava v oblasti nezdanitelných částí daně prodělala několik změn v určitých oblastech, jako např.:

2.9.1 *Hodnota darů*

Do této skupiny můžeme zařadit dary poskytnuté obcím, krajům, OSS, se sídlem v České republice. Patří zde dary na financování vědy, vzdělání, kultury, policie České republiky a požární ochranu, pro účely humanitární, ekologické, sportovní, zdravotnické, sociální, náboženské, politické, pro ochranu ohrožených zvířat a mnoho dalších. Od roku 2009 můžeme poskytovat dary na financování odstranění následků živelné pohromy, ke kterým došlo na území České republiky, jiného členského státu Evropské unie, Islandu a Norska.

Hodnota daru musí činit nejméně 1 000 Kč nebo musí přesáhnout hodnotu 2 % z celkového základu daně za zdaňovací období. Nejvýše lze uplatnit 10 %.

Od roku 1997 doposud můžeme jako dar považovat hodnotu jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce, která se oceňuje částkou 2 000 Kč.

2.9.2 *Úroky zaplacené z úvěru ze stavebního spoření a hypotéčního úvěru*

Od roku 1998 si od základu daně můžeme odečíst částku, která se rovná výše zmíněným úrokům, přičemž jeho částka nesmí překročit 300 000 Kč.

2.9.3 Penzijní připojištění

V příslušném zdaňovacím období si od roku 1999 můžeme odečíst částku příspěvků na penzijní připojištění se státním příspěvkem. Souhrnnou hodnotu musíme snížit o 6 000 Kč, maximálně však lze odečíst 12 000 Kč.

2.9.4 Soukromé životní pojištění

Částku zaplaceného pojistného na soukromé životní pojištění si poplatník může uplatnit od roku 2001. Maximální částka, kterou lze odečíst činí v úhrnu 12 000 Kč.

2.9.5 Členské příspěvky člena odborové organizace

Zde se může odečíst částka do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, maximálně ovšem do výše 3 000 Kč za zdaňovací období. Členské příspěvky si můžeme uplatnit od roku 2004.

Počátkem roku 2005 proběhl v České republice proces nahrazování nezdánitelných částí základu daně tzv. slevami na daň, které reálně existovaly pouze u podnikatelů pokud ovšem zaměstnával osobu, která měla změněnou pracovní schopnost. V témže roce se začalo uplatňovat i zvýhodnění na dítě. Rok poté byly veškeré ostatní nezdánitelné části základu daně nahrazeny slevami na daň.

2.9.6 Zkoušky ověřující výsledky vzdělání

Od roku 2007 lze odečíst úhrady výsledků zkoušek dalšího vzdělání pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem a nebyly uplatněny poplatníkem jako výdaj. Maximální možná částka, kterou lze v tomto případě odečíst je 10 000 Kč. U poplatníka, který je zdravotně postižený, tato částka vyšplhá až na 13 000 Kč a u poplatníka s těžším zdravotním postižením může dosahovat hodnoty až 15 000 Kč.

2.9.7 Nezdánitelná část základu daně 1993

- 20400 Kčs ročně na poplatníka,
- 9000 Kčs ročně na vyživované dítě žijící ve společné domácnosti s poplatníkem, nejvýše však na čtyři děti,
- 12000 Kčs ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem ve společné domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující 20 400 Kčs ročně,
- 6000 Kčs ročně, pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod anebo je poplatník podle zvláštních předpisů částečně invalidní,

- 12000 Kčs ročně, pobírá-li poplatník invalidní důchod nebo jiný důchod, jehož jednou z podmínek pro přiznání je invalidita,
- je-li poplatník držitelem průkazky ZTP-P (zvláště těžce poškozený s průvodcem) zvyšuje se částka na 36 000 Kčs ročně, a to i když nepobírá invalidní důchod.

2.9.8 *Nezdanitelná část základu daně 1994*

- 21 600 Kč ročně na poplatníka,
- 10 800 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 12 000 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující 21 600 Kč ročně, je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce poškozený s průvodcem), zvyšuje se částka 12 000 Kč na dvojnásobek,
- 6000 Kč ročně, pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 12 000 Kč ročně, pobírá-li poplatník invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je invalidita,
- 36 000 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 6 000 Kč ročně, je-li poplatník žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.9 *Nezdanitelná část základu daně 1995*

- 24 000 Kč ročně na poplatníka,
- 12 000 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 12 000 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 24 000 Kč je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem) , zvyšuje se částka 12 000 Kč na dvojnásobek,
- 6000 Kč ročně, pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 12 000 Kč ročně, pobírá-li poplatník invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je invalidita,
- 36 000 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,

- 6 000 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.10 Nezdanitelná část základu daně 1996

- 26 400 Kč ročně na poplatníka,
- 13 200 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 12 000 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 26 400 Kč je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvlášť těžce postižený s průvodcem) , zvyšuje se částka 12 000 Kč na dvojnásobek,
- 12 000 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 6000 Kč ročně, pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 36 000 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 6 000 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.11 Nezdanitelná část základu daně 1997

- 28 800 Kč ročně na poplatníka,
- 14 400 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 800 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 28 800 Kč; je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvlášť těžce postižený s průvodcem) , zvyšuje se částka 16 800 Kč na dvojnásobek,
- 12 000 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 6000 Kč ročně, pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 42 000 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 9 600 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.12 *Nezdanitelná část základu daně 1998*

- 32 040 Kč ročně na poplatníka,
- 18 000 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 18 240 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 34 920 Kč; je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem), zvyšuje se částka 32 040 Kč na dvojnásobek,
- 6 000 Kč ročně, pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 12 000 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 42 000 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 9 600 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.13 *Nezdanitelná část základu daně 1999 - 2000*

- 34 920 Kč ročně na poplatníka,
- 21 600 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 19 884 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 34 920 Kč, pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem), zvyšuje se částka 19 884 Kč na dvojnásobek,
- 6 540 Kč ročně pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 13 080 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 45 780 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 10 464 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.14 *Nezdanitelná část základu daně 2001 – 2003*

- 38 040 Kč ročně na poplatníka,

- 23 520 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 21 720 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 38 040 Kč, pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem), zvyšuje se částka 21 720 Kč na dvojnásobek,
- 7 140 Kč ročně pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 14 280 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 50 040 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 11 400 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.15 Nezdánitelná část základu daně 2004

- 38 040 Kč ročně na poplatníka,
- 25 560 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 21 720 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 38 040 Kč, pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem), zvyšuje se částka 21 720 Kč na dvojnásobek,
- 7 140 Kč ročně pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 14 280 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 50 040 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 11 400 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

Počátkem roku 2005 proběhl v České republice proces nahrazování nezdánitelných částí základu daně tzv. slevami na daň, které reálně existovaly pouze u podnikatelů, pokud ovšem zaměstnával osobu, která měla změněnou pracovní schopnost. V témže roce se začalo uplatňovat i zvýhodnění na dítě.

2.9.16 Nezdaniitelná část základu daně 2005

- 38 040 Kč ročně na poplatníka,
- 21 720 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 38 040 Kč, pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem), zvyšuje se částka 21 720 Kč na dvojnásobek,
- 7 140 Kč ročně pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 14 280 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 50 040 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 11 400 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

Daňové zvýhodnění

- 6 000 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem.

Rok poté byly veškeré ostatní nezdaniitelné části základu daně nahrazeny slevami na daň.

2.9.17 Slevy na dani 2006 – 2007

- 7 200 Kč ročně na poplatníka,
- 6 000 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 4 200 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 38 040 Kč, pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem), zvyšuje se částka 21 720 Kč na dvojnásobek,
- 1 500 Kč ročně pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 3 000 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 9 600 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,

- 2 400 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.18 Slevy na dani 2008

- 24 840 Kč ročně na poplatníka,
- 10 680 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 24 840 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 38 040 Kč, pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem), zvyšuje se částka 24 840 Kč na dvojnásobek,
- 2 520 Kč ročně pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 5 040 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 16 140 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 4 020 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

2.9.19 Slevy na dani 2009

- 24 840 Kč ročně na poplatníka,
- 11 604 Kč ročně na vyživované dítě žijící v domácnosti s poplatníkem,
- 24 840 Kč ročně na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 38 040 Kč, pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP-P (zvláště těžce postižený s průvodcem), zvyšuje se částka 21 720 Kč na dvojnásobek,
- 2 520 Kč ročně pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod nebo došlo-li k souběhu nároku na starobní a částečný invalidní důchod,
- 5 040 Kč ročně, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní,
- 16 140 Kč ročně, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP-P,
- 4 020 Kč ročně u poplatníka, je-li žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

3 Současná daňová úprava DPFO

Daň z příjmů fyzických osob je současné době jeden z nejdůležitějších zdrojů příjmů státního rozpočtu v České republice. Legislativou, kterou se daň z příjmů fyzických osob upravuje, je zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Tento zákon současně upravuje otázku daně z příjmů právnických osob.

3.1 Poplatníkem daně je:

- fyzická osoba,
- poplatník, který má na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržuje,
- poplatník, který má daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy, které plynou ze zdrojů v zahraničí,
- poplatník, o němž to stanoví mezinárodní smlouva, má povinnost, která se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky,
- poplatník, který se obvykle zdržuje na území České republiky alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích.

3.2 Předmět daně:

- příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z pronájmu,
- ostatní příjmy.

3.3 Předmětem daně nejsou:

- příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů dle zvláštního právního předpisu,
- úvěry a půjčky,
- příjmy z rozšíření nebo zúžení společného jmění manželů,
- příjem plynoucí z titulu spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva,

- příjem plynoucí poplatníkovi, který vypomáhá s domácími pracemi v zahraničí,
- příjmy získané převodem majetku od osoby blízké, která byla zemědělským podnikatelem a předčasně ukončila provozování činnosti,
- příjem plynoucí z vypořádání mezi podílovými spoluvlastníky,
- částka uhrazená zdravotní pojišťovnou, o kterou byl překročen limit regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny dle zvláštních právních předpisů.

3.4 Osvobození od daně:

- příjmy z prodeje rodinného domu, bytu, včetně podílu na společných částech domu nebo spoluvlastnického podílu, pokud měl v něm prodávající bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem,
- příjmy z prodeje nemovitostí, bytů nebo nebytových prostor, přesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem dobu pěti let,
- příjmy z prodeje movitých věcí,
- přijatá náhrada škody, náhrada nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku a plnění z pojištění odpovědnosti za škody,
- příjmy z provozu malých vodních elektráren do výkonu 1 MW, větrných elektráren, tepelných čerpadel, solárních zařízení, zařízení na výrobu a energetické využití bioplynu a dřevoplynu,
- cena z veřejné soutěže, z reklamní soutěže nebo z reklamního slosování,
- náhrady přijaté v souvislosti s nápravou některých majetkových křivd podle zvláštních předpisů,
- příjem získaný ve formě dávek a služeb z nemocenského pojištění, důchodového pojištění, statní sociální podpory, peněžní pomoc obětem trestné činnosti a všeobecného zdravotního pojištění,
- dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi, sociální služby,
- odměny vyplácené zdravotní správou dárčům za odběr krve,
- stipendia ze státního rozpočtu, z rozpočtu kraje,
- dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtu obcí, krajů, státních fondů, Národního fondu, regionální rady regionu soudržnosti podle zvláštního právního předpisu,
- příjmy z prodeje cenných papírů, přesáhne-li doba mezi nabytím a převodem při jejich prodeji dobu 6 měsíců.

3.5 Základ daně:

Základem daně je částka, o kterou příjmy vyplývající z činnosti poplatníka ve zdaňovacím období, za které se pro účely daně z příjmu fyzických osob považuje kalendářní rok, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. U poplatníka, který má ve zdaňovacím období zároveň dva nebo více druhů příjmů, je základem daně součet všech dílčích základů daně podle jednotlivých druhů jeho příjmů. Do základu daně se nezahrnují příjmy, které jsou od daně osvobozeny a o příjmy, z nichž se daň vybírá zvláštní sazbou.

Tab. 2.1 Základ daně

Základ daně se zjišťuje	
U poplatníků s daňovou evidencí	U poplatníků s účetnictvím
PŘÍJMY – VÝDAJE	VÝNOSY - NÁKLADY

3.5.1 Rozdíl mezi příjmy a výdaji se zvyšuje o:

- částku, kterou představuje závazek, který zanikl jinak než započítáním, splněním, splnutím práva s povinností, dohodou mezi dlužníkem a věřitelem,
- zálohy, které jsou výdajem na dosažení, udržení a zajištění příjmů uhrazených poplatníkem,
- příjem, který plyne poplatníkovi ze směnky, kterou hradí pohledávku,
- ocenění nepeněžitého vkladu, který se snižuje o výši vkladu, který je vyplacen obchodní společností..

Pro zjištění základu daně u poplatníků, kteří vedou účetnictví, vycházíme z výsledku hospodaření a z rozdílu mezi příjmy a výdaji u poplatníků, kteří účetnictví nevedou.

3.5.2 Výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji se:

- zvyšuje o:

- částky neoprávněně zkracující příjmy,
- částky, které nelze dle tohoto zákona zahrnovat do výdajů,

- částky, o které byl snížen výsledek hospodaření a to ve zdaňovacím období, kdy je oprava nesprávnosti v účetnictví provedena a ovlivnila výsledek hospodaření,
- částky pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejném zdravotním pojištění,
- přijaté úhrady smluvních pokut, úroků z prodlení, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí,
- částku zrušené rezervy, jejíž způsob tvorby a výši pro daňové účely stanoví zvláštní předpis, rozdíl mezi oceněním nepeněžitěho vkladu a výši vkladu vyplácený obchodní společností společníkovi,
- kladný rozdíl mezi vzájemnými závazky a pohledávkami zúčastněných a nástupnických obchodních společností

- *se snižuje o:*

- rozdíl, o který smluvní pokuty a úroky z prodlení, poplatky z prodlení, penále a jiné sankce, převyšují přijaté částky v tomto zdaňovacím období,
- částky pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, o které byl zvýšen výsledek hospodaření,
- částky dalších výdajů, které lze uplatnit jako výdaje na dosažení, udržení a zajištění zdanitelných příjmů, jen pokud byly zaplacené,
- o částky, o které byly nesprávně zvýšeny příjmy,
- částky nezahrnuté do výdajů, které lze dle tohoto zákona do výdajů zahrnout,
- hodnotu závazku nebo část závazku zaniklého splněním, započtením nebo splnutím, o kterou byl zvýšen výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji.

3.6 Daňová ztráta

Daňová ztráta představuje rozdíl mezi výdaji (náklady) a příjmy, pokud jsou výdaje vyšší než příjmy. V případě daně z příjmů fyzických osob se daňová ztráta týká pouze příjmů z podnikání, příjmů z jiné samostatné výdělečné činnosti a z příjmů z pronájmu. Daňová ztráta se může v následujícím zdaňovacím období uplatnit jako položka, která snižuje základ daně z příjmů.

3.7 Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků

Mezi tyto příjmy patří:

- příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,
- příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společnosti s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností,
- odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob,
- příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti.

Za příjmy ze závislé činnosti se nepovažují:

- náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem závislé činnosti do výše stanovené nebo umožněné zvláštním právním předpisem,
- hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů,
- částky přijaté zaměstnancem zálohově od zaměstnavatele,
- náhrady za opotřebení vlastního náradí, zařízení a předmětů potřebných pro výkon práce.

Od daně jsou osvobozeny i:

- částky vynaložené zaměstnavatelem na úhradu výdajů spojených s odborným rozvojem zaměstnanců,
- nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům z fondu kulturních a sociálních potřeb, ze sociálních fondů, ze zisku po zdanění,
- příjmy ze závislé činnosti vykonávané na území České republiky, pokud časové období související s výkonem této činnosti nepřesáhne 183 dnů v jakémkoliv období 12-ti po sobě jdoucích měsíců,
- peněžní plnění za výstrojí a proviantní náležitosti poskytované příslušníkům ozbrojených sil a naturální náležitosti poskytované příslušníkům bezpečnostních sborů,

- náhrada za ztrátu na důchodu přiznaná podle zákoníku práce,
- odstupné dle vyhlášky č.19/1991 Sb., o pracovním uplatnění hmotném zabezpečení pracovníků v hornictví dlouhodobě nezpůsobilých k dosavadní práci.

3.8 Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti

Mezi tyto příjmy řadíme:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnosti,
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů,
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku,
- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv,
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním dle zvláštních předpisů,
- příjmy znalce, tlumočníka, zprostředkovatele kolektivních sportů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona,
- příjmy z činnosti insolvenčního správce, zástupce insolvenčního správce, odděleného insolvenčního správce.

Neuplatní –li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může uplatnit výdaje ve výši:

- 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- 80 % z příjmů z živností řemeslných,
- 60 % z příjmů ze živnosti, s výjimkou živností řemeslných,
- 40 % příjmy z jiného podnikání,
- 40 % příjmy z převodu a využití práv,
- 40 % z příjmu z podílů společníků v. o. s. S komplementářů komanditní společnosti.

3.9 Příjmy z kapitálového majetku

Zde zahrnujeme:

- podíly na zisku z majetkového podílu na akciové společnosti, na společnosti s ručením omezeným a komanditní společnosti, podíly na zisku z členství v družstvu a úroky a jiné výnosy z držby cenných papírů,
- podíly na tisku tichého společníka z účasti na podnikání,
- úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách,
- výnosy z vkladových listů a z vkladů jim na roveň postavených,
- plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním,
- úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček, úroky z prodlení, poplatky z prodlení, úroky z práva na dorovnání, úroky z vkladů na běžných účtech,
- úrokové a jiné výnosy z držby směnek,
- rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou hodnotou dluhopisu včetně vkladního listu,
- příjmy z prodeje předkupního práva ne cenné papíry.

3.10 Příjmy z pronájmu

Těmito příjmy se myslí:

- příjmy z pronájmu nemovitostí nebo bytů,
- příjmy z pronájmu movitých věcí, kromě příležitostného pronájmu.

3.11 Ostatní příjmy

Ostatními příjmy jsou:

- příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby, která není provozována podnikatelem,
- příjmy z převodu vlastní nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru nebo spoluvlastnického podílu na nich, movité věci, cenného papíru,

- příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti,
- příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví,
- přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky,
- podíl společníka obchodní společnosti s výjimkou společníka veřejné obchodní společnosti, komplementáře komanditní společnosti,
- výhry v loteriích, sázkách,
- ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží a ceny ze soutěží, v nichž je okruh soutěžících omezen podmínkami soutěže,
- příjmy z převodu jmění na společníka a příjmy z vypořádání podle zvláštního právního předpisu.

3.12 Nezdánitelná část základu daně

Od základu daně lze odečíst:

- Hodnotu darů poskytnutých obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území České republiky. Hodnota daru ve zdaňovacím období činí nejméně 2% ze základu daně nebo činí alespoň 1000 Kč. V úhrnu lze odečíst nejvýše 10% ze základu daně. Jako dar na zdravotnické účely se hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce oceňuje částkou 2000 Kč,
- částku, která se rovná úrokům zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úrokům z hypotéčního úvěru poskytnutého bankou. Úhrnná částka úroků, o které se snižuje základ daně ze všech úvěrů poplatníků v téže domácnosti, nesmí přesáhnout 300 000 Kč,
- příspěvek zaplacený poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem dle smlouvy o penzijním připojištění. Částka, kterou lze takto odečíst, se rovná úhrnu příspěvků zaplacených poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem na zdaňovací období sníženému o 6 000 Kč. Maximální částka, kterou lze takto odečíst, činí 12 000 Kč,
- zaplacené pojistné ve zdaňovacím období na jeho soukromé životní pojištění. Maximální částka, kterou lze odečíst za zdaňovací období, činí v úhrnu 12 000 Kč, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami.

3.13 Sazba daně

Daň ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část a o odečitatelné položky zdaňujeme rovnou sazbou ve výši 15 %. Základ daně zaokrouhlujeme na celé stokoruny.

3.14 Výdaje vynaložené na dosažení, udržení a zajištění příjmů

Výdaje se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy.

Mezi tyto výdaje řadíme:

- odpisy hmotného majetku
- zůstatková cena hmotného majetku, s výjimkou u výdajů pěstitelských celků, trvalých porostů a zvířat, prodaného nebo zlikvidovaného hmotného majetku, který lze dle tohoto zákona odepisovat, hmotného majetku předaného povinně bezúplatně, snížená o přijaté dotace na jeho pořízení,
- zůstatková cena hmotného majetku vyřazeného v důsledku škody jen do výše náhrad,
- příspěvky právnickým osobám, pokud povinnost členství vyplývá ze zvláštního právního předpisu,
- pojistné hrazené poplatníkem, pokud souvisí s příjmem, který je předmětem daně a není od daně osvobozen, a dále pojistné hrazené zaměstnavatelem pojišťovně za pojištění rizika placení náhrady mzdy, platu nebo odměny nebo snížení platu,
- pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem,
- výdaje na provoz vlastního zařízení k ochraně životního prostředí,
- nájemné s výjimkou nájemného u finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci,
- daň z převodu nemovitosti,
- výdaje na pracovní a sociální podmínky,
- výdaje na pracovní cesty, včetně výdajů na pracovní cestu spolupracujících osob,
- nabývací cena akcie, která není oceňována v souladu se zvláštním právním předpisem,
- výdaje za zabezpečení požární ochrany,
- a další.

Za výdaje nelze považovat:

- výdaje na pořízení hmotného majetku a nehmotného majetku, včetně splátek a úroků z úvěru a půjček spojených s jejich pořízením,
- výdaje na zvýšení základního kapitálu,
- pořizovací cenu cenného papíru
- odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob, pojistné hrazené za člena statutárního orgánu,
- vyplácené podíly na zisku,
- penále, úroky z prodlení a pokuty,
- nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnanci ve formě příspěvku na kulturní pořady, zájezdy a sportovní akce a možnosti používat rekreační, zdravotnická a vzdělávací zařízení, předškolní zařízení, závodní knihovny, tělovýchovná a sportovní zařízení,
- výdaje na limity stanovené tímto zákonem,
- manka a škody přesahující náhrady,
- zůstatkovou cenu hmotného a nehmotného majetku vyřazeného v důsledku darování nebo bezúplatného převodu,
- technické zhodnocení,
- odpis pohledávky nebo tvorbu opravné položky.

3.15 Položky odčitatelné od základu daně

Od základu daně lze odečíst:

- daňovou ztrátu, která vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, avšak nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích, které následují po období, kdy se daňová ztráta vyměřuje,
- 100 %, které poplatník vynaložil v daném zdaňovacím období nebo obdobích, za které podává daňové přiznání při realizování projektu v oblasti vývoje a výzkumu, které mají povahu experimentálních, konstrukčních nebo projekčních prací,
- 50 % částky, kterou ve zdaňovacím období vypořádá v peněžní nebo v nepeněžní formě oprávněným osobám jejich majetkový podíl.

3.16 Sleva na dani

Poplatníkům se daň za zdaňovací období, kterým je kalendářní rok, nebo za zdaňovací období kratší než nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců spadajících do kalendářního roku, snižuje o:

- 24 840 Kč ročně na poplatníka,
- 24 840 Kč na manželku žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč,
- 2 520 Kč pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod,
- 5 040 Kč pobírá-li poplatník plný invalidní důchod,
- 16 140 Kč je-li poplatník držitelem průkazu ZTP/P,
- 4 020 Kč u poplatníka po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to do dovršení 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu do dovršení 28 let,
- částku 18 000 Kč na každého zaměstnance se zdravotním postižením ,
- částku 60 000 Kč na každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením,
- polovinu daně vypočítané ze základu daně vykázaného z činnosti provozovaných poplatníky zaměstnávajících nejméně 25 zaměstnanců, u nichž podíl zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, činí více než 50 % průměrného ročního přepočteného počtu všech jejich zaměstnanců.

Poplatník má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící ve společné domácnosti ve výši 11 604 Kč ročně. Za vyživované dítě se považuje dítě jak vlastní, tak i osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuk (vnučka), pokud jeho rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je nezletilým dítětem, zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže nepobírá plný invalidní důchod a soustavně se připravuje na budoucí povolání nebo nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz nebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit formou slevy na dani nebo formou daňového bonusu. Poplatník může daňový bonus uplatnit, pokud jeho výše činí alespoň 50 Kč, maximálně však do výše 4 350 Kč měsíčně (52 200 Kč ročně). Daňový bonus může uplatnit poplatník, který ve zdaňovacím období měl příjem alespoň ve výši šestinásobku

minimální mzdy stanovené pro zaměstnance odměňovaného měsíční mzdou k počátku příslušného zdaňovacího období a neupravené s ohledem na odpracovanou dobu a další okolnosti.

3.17 Daňové přiznání

Daňové přiznání je povinen podat každý poplatník s příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a překračují hodnotu 15 000 Kč, pokud se ovšem nejedná o příjmy od daně osvobozené, nebo se zde daň vybírá srážkou dle zvláštní sazby. Přiznání musí podat i ten poplatník, jehož příjmy jsou předmětem daně, ale nepřesahují hodnotu 15 000 Kč, avšak vykazují daňovou ztrátu.

Daňové přiznání lze podat u místně příslušného správce daně jen na tiskopise vydaném Ministerstvem financí, případně v počítačových sestavách, které jsou obsahem a údaji totožné s tiskopisem, které vydává ministerstvo.

Místní příslušnost správce daně je u fyzické osoby místo bydliště (trvalého pobytu) v České republice, nebo místo, kde se převážně zdržuje. Pokud nelze určit místní příslušnost pomocí bydliště, poté je to místo stálé provozovny nebo místo, kde fyzická osoba na území České republiky vykonává činnost, která je předmětem daně z příjmů fyzických osob. Pokud není možné stanovit místní příslušnost fyzické osoby, potom tento daňový subjekt spadá pod Finanční úřad pro Prahu 1.

Daňové přiznání nemusí podávat ten poplatník, který má příjmy ze závislé činnosti pouze od jednoho nebo více plátců daně. Podmínkou ale je, že poplatník podepsal u všech plátců prohlášení k dani na příslušného zdaňovací období. V daňovém přiznání musí poplatník uvést všechny příjmy, které jsou předmětem daně, kromě těch, které jsou od daně osvobozeny. Uvádí se zde také částka slevy na dani a daňové zvýhodnění.

Lhůta pro podání daňového přiznání za příslušné zdaňovací období je nejpozději do 31. března. Pokud se jedná o poplatníka, který má ze zákona povinnost sestavit účetní závěrku ověřenou auditorem, nebo přiznání zpracovává daňový poradce, podává se daňové přiznání nejpozději do 30. června. Poplatník je povinen sám si daň vypočítat, uvést a vyčíslit nezdanitelné částky, položky odčitatelné od základu daně nebo slevy na dani.

Daňový subjekt je povinen zaplatit daň příslušnému finančnímu úřadu nejpozději ve lhůtě podání daňového přiznání, tj. do 31. března, popřípadě do 30. června. Daň z příjmů fyzických osob lze platit:

- bezhotovostním převodem z účtu daňového subjektu na účet správce daně,
- v hotovosti,
- daňovou složenkou, která je osvobozena od poštovních poplatků,
- poštovní poukázkou typu A,
- předtištěnou poukázkou,
- v hotovosti v pokladě správce daně.

Pokud nezaplatí poplatník daň nejpozději do dne její splatnosti znamená to, že je v prodlení. Tím vzniká osobě, které takovéto prodlení vzniklo, povinnost uhradit úroky z prodlení za každý den prodlení počínaje dnem následujícím po dni splatnosti až do dne platby.

3.18 Zálohy zaměstnanců

3.18.1 Vybírání a placení záloh na dani

Plátce daně zálohu vypočte z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků. Základem pro výpočet zálohy je souhrn všem příjmů ze závislé činnosti zúčtovaný nebo vyplacený poplatníkovi za kalendářní měsíc nebo za zdaňovací období, kromě příjmů zdanitelných srážkovou daní.

Záloha ze základu pro výpočet zálohy, zaokrouhleného do 100 Kč na celé koruny nahoru a nad 100 Kč na celé stokoruny nahoru, za kalendářní měsíc činí 15 %.

3.18.2 Roční zúčtování záloh

Poplatník, který ve zdaňovacím období měl vyplacenu mzdu pouze od jednoho nebo od více plátců daně postupně včetně mezd zúčtovaných nebo vyplacených poplatníkovi těmito plátců dodatečně v době, kdy poplatník pro ně již nevykonával závislou činnost nebo funkci a podepsal u těchto plátců prohlášení k dani, může požádat o provedení ročního zúčtování záloh a daňového zvýhodnění posledního z uvedených plátců daně, a to nejpozději do 15. února po uplynutí zdaňovacího období. Roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění neprovede plátce u poplatníka, který podá nebo je povinen podat přiznání k dani.

Pokud dojde k zániku plátce daně a ten neměl právního nástupce, pak může poplatník zažádat o roční zúčtování záloh místně příslušného správce daně také nejpozději do 15. února po uplynutí zdaňovacího období.

Plátce provede zúčtování záloh jen na základě předložených dokladů od všech předchozích plátců o vyplacené mzdě, zúčtované mzdě, o sražených zálohách na daň z příjmů, o povinném pojistném, daňových bonusech a měsíčních slevách na dani. Pokud poplatník tyto doklady nepředloží do 15. února, poté nebude provedeno roční zúčtování záloh.

Plátce tyto zálohy musí vypočítat nejpozději do 31. března a to ze součtu mezd zúčtovaných nebo vyplacených poplatníkovi včetně mezd, které byly vyplaceny dodatečně v době, kdy už poplatník nevykonával závislou činnost nebo funkci.

Pokud poplatník neuplatňuje daňové zvýhodnění, musí příslušný plátce daně vrátit přeplatek nejpozději při zúčtování mzdy za březen, pokud má tento přeplatek hodnotu alespoň 50 Kč. Pokud vznikne nedoplatek, poplatníkovi se tato částka nesráží z ročního zúčtování záloh.

3.18.3 Povinnosti plátců daně

Mezi hlavní povinnost plátců daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků řadíme:

- musí vést pro poplatníky mzdové listy, údaje o sražených zálohách a údaje o dani, která byla vypočtena srážkou dle zvláštní sazby daně a to jak za každý měsíc i za celé zdaňovací období

3.18.4 Mzdový list obsahuje:

- jméno a příjmení poplatníka,
- rodné číslo, datum narození, číslo pasu popřípadě jiného dokladu, která prokazuje totožnost poplatníka, kód státu v němž je rezidentem, identifikační číslo,
- bydliště poplatníka nebo bydliště ve státě, kde je rezidentem,
- jméno a příjmení osoby, na kterou poplatník uplatňuje slevu na dani,
- výši nezdanitelných částek základu daně s uvedením důvodu jejich uznání,

Za každý kalendářní měsíc musí uvést:

- souhrn všech zúčtovaných mezd bez ohledu na to, zda jsou vyplaceny formou peněz nebo v naturáliích,
- částky, které jsou od daně osvobozené,
- částky povinného pojistného,
- základ pro výpočet zálohy na daň nebo pro daň dle zvláštní sazby,
- vypočtenou zálohu na daň nebo na daň dle zvláštní sazby,
- měsíční slevu na dani a zálohu sníženou o tuto slevu na dani,
- měsíční daňový bonus,
- skutečně sraženou zálohu.

Plátce je dále povinen na žádost poplatníka za období, ve kterém byla vyplacená nebo zúčtována záloha, vystavit doklad o souhrnných údajích, které obsahuje mzdový list. Toto musí učinit nejpozději do deseti dnů od podání žádosti poplatníkem. Mzdové listy jsou důležité při výpočtu základu daně, záloh na dani a pro poskytnutí daňové slevy. Plátce si nechává kopii dokladu.

Plátcí daně podávají vyúčtování daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků pouze v elektronické podobě a to ve struktuře a tvaru zveřejněném způsobem umožňujícím dálkový přístup Ministerstvu financí.

Vyúčtování podávají plátcí nejpozději do 20. Března po uplynutí zdaňovacího období. V příloze pak plátce musí uvést:

- počet zaměstnanců k 1. Prosinci zdaňovacího období dle místa výkonu pracovního poměru,
- souhrnný přehled údajů na mzdových listech za dané zdaňovací období,
- přehled dodatečných oprav záloh na daně a daňového bonusu.

Plátcí musí na mzdovém listě uvést částky pojistného sražené nebo uhrazené na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a na všeobecné zdravotní pojištění, a to za každý kalendářní měsíc a v souhrnu za celé zdaňovací období.

4 Praktická aplikace DPFO

V praktické části se budu snažit více přiblížit vývoji mnou vybraných hlavních změn ve sledování daně z příjmů fyzických osob. Použiji zde konkrétní příklady, které doplním odpovídajícími grafy. Ve výpočtech není zapracován vývoj inflace v jednotlivých letech, který by průběh výsledků zdanění určitým způsobem ovlivnil.

4.1 Příklad č. 1

4.1.1 Výpočet daňové povinnosti s ohledem na vývoj daňových pásem a sazeb daně

Pan Soudil má příjmy, které za rok činí:

➤ Příjmy ze závislé činnosti	300 000 Kč
➤ Příjmy z podnikání	250 000 Kč
➤ Příjmy z kapitálového majetku	10 000 Kč
➤ Příjmy z pronájmu	40 000 Kč
Celkem	600 000 Kč

Roční příjem manželky je ve výši 70 000 Kč. Pan Soudil dále vyživuje jedno dítě ve společné domácnosti. Pan Soudil je částečně invalidní (v současnosti nazýván invaliditou prvního nebo druhého stupně). Cílem je vypočítat velikost daně z příjmů fyzických osob od roku 1993 do roku 2010 a zobrazit její vývoj. Výpočty budou v tabulkách, výsledky pro větší přehlednost zaznamenány do grafu.

Tab. 3.1 Výpočet daňové povinnosti za rok 1993

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	<div>- Sleva na poplatníka: 20 400 - Sleva na manželku: 0 - Na dítě: 9 000 - ČID: 6 000</div>	35 400
Upravený ZD	$600\,000 - 35\,400$	564 600
Výsledná daň	$151\,200 + 40\% \cdot (564\,600 - 540\,000)$	161 040

Základ daně spadal do pátého daňového pásma. Mohl uplatnit slevu na poplatníka, na dítě a na ČID (invalidita prvního nebo druhého stupně). Na manželku slevu uplatnit nemůže,

jelikož její příjmy jsou vyšší než 20 400 Kč. Daňová povinnost pana Soudila v roce 1993 činila 161 040 Kč.

Tab. 3.2 Výpočet daňové povinnosti za rok 1994

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (21\,600 + 0 + 10\,800 + 6\,000)$	38 400
Upravený ZD	$600\,000 - 38\,400$	561 600
Výsledná daň	$151\,200 + 40\% \cdot (561\,600 - 540\,000)$	159 840

V roce 1994 jsem vycházela s velmi podobných údajů, změnil se pouze výše nezdanitelných částek. Výpočet byl jinak stejný. Daňová povinnost pana Soudila v roce 1994 činila 159 840 Kč.

Tab. 3.3 Výpočet daňové povinnosti za rok 1995

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (24\,000 + 0 + 12\,000 + 6\,000)$	42 000
Upravený ZD	$600\,000 - 42\,000$	558 000
Slevy na dani	$151\,200 + 40\% \cdot (558\,000 - 540\,000)$	158 400

Ani v tomto roce nenastala výrazná změna ve vývoji daně z příjmů fyzických osob. Výpočty byly totožné, pouze se opět změnilы nezdanitelné částky. Daňová povinnost pana Soudila v roce 1995 činila 158 400 Kč.

Tab. 3.4 Výpočet daňové povinnosti za rok 1996

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (26\,400 + 0 + 13\,200 + 6\,000)$	45 600
Upravený ZD	$600\,000 - 45\,600$	554 400
Výsledná daň	$151\,200 + 40\% \cdot (554\,400 - 540\,000)$	156 960

V tomto roce bylo zrušeno jedno daňové pásmo, tudíž jich zbylo jen pět. Ovšem na vývoj daně to nemělo nijak výrazný vliv. Daňová povinnost pana Soudila za rok 1996 činila 156 960 Kč.

Tab. 3.5 Výpočet daňové povinnosti za rok 1997

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (28\,800 + 0 + 14\,400 + 6\,000)$	49 200
Upravený ZD	$600\,000 - 49\,200$	550 800
Výsledná daň	$50\,400 + 32\% \cdot (550\,800 - 252\,000)$	146 016

V tomto roce se změnilo rozpětí částek základu daně. V tomto případě pan Soudil již patří do čtvrtého pásma poprvé s 32%-ní sazbou. Po odečtu všech nezdanitelných částek daňová povinnost pana Soudila za rok 1997 činila 146 016 Kč.

Tab. 3.6 Výpočet daňové povinnosti za rok 1998

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (32\,040 + 0 + 18\,000 + 6\,000)$	56 040
Slevy na dani	$600\,000 - 56\,040$	543 960
Výsledná daň	$62\,700 + 32\% \cdot (543\,900 - 312\,000)$	139 908

Obdobná změna částek rozpětí jako v předešlém roce. Daňová povinnost pana Soudila za rok 1998 činila 136 908 Kč.

Tab. 3.7 Výpočet daňové povinnosti v letech 1999 – 2000

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (34\,920 + 0 + 21\,600 + 6\,540)$	63 060
Upravený ZD	$600\,000 - 63\,060$	536 940
Výsledná daň	$62\,700 + 32\% \cdot (536\,900 - 312\,000)$	134 668

V obou dvou letech byl způsob výpočtu i částky, které se používaly zcela totožné. V roce 2000 byla opět zredukována daňová pásma a ze stávajících pěti se stala čtyři. Daňová povinnost pana Soudila za roky 1999 a 2000 činila 134 668 Kč.

Tab. 3. 8 Výpočet daňové povinnosti v letech 2001 – 2003

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (38\,040 + 0 + 23\,520 + 7\,140)$	68 700
Slevy na dani	$600\,000 - 68\,700$	531 300
Výsledná daň	$66\,420 + 32\% \cdot (531\,300 - 331\,200)$	130 452

Změna nezdanitelných částek i změna v hodnotách rozpětí. Daňová povinnost pana Soudila za období mezi roky 2001 – 2003 činila 130 452 Kč.

Tab. 3.9 Výpočet daňové povinnosti za rok 2004

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (38\,040 + 0 + 25\,560 + 7\,140)$	70 740
Slevy na dani	$600\,000 - 70\,740$	529 200
Výsledná daň	$66\,420 + 32\% \cdot (529\,200 - 331\,200)$	129 780

Změna částek pouze nezdanitelných částek. Daňová povinnost pana Soudila v roce 2004 činila 129 780 Kč.

Tab. 3.10 Výpočet daňové povinnosti za rok 2005

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Nezdanitelné částky	$- (38\,040 + 0 + 7\,140)$	45 180
Upravený ZD	$600\,000 - 45\,180$	554 800
Daň před slevou	$66\,420 + 32\% \cdot (554\,800 - 331\,200)$	137 972
Slevy na dani	$- 6\,000$	6 000
Výsledná daň	$137\,972 - 6\,000$	131 972

Poprvé použilo daňové zvýhodnění na dítě. Zde jsem mohla použít systém společného zdanění manželů, ale rozhodla jsem se v rámci zachování struktury příkladu tuto možnost nevyužít. I když v případě využití společného zdanění manželů by došlo k rozdělení základu daně na poloviny a poplatník by tudíž platil podstatně nižší daň. Daňová povinnost pana Soudila v roce 2005 bez využití společného zdanění manželů vzrostla na 131 972 Kč.

Tab. 3.11 Výpočet daňové povinnosti v letech 2006 – 2007

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$300\,000 + 250\,000 + 10\,000 + 40\,000$	600 000
Daň před slevou	$61\,212 + 32\% \cdot (600\,000 - 331\,200)$	147 228
Slevy na dani	- $(7\,200 + 0 + 6\,000 + 1\,500)$	14 700
Výsledná daň	$147\,228 - 14\,700$	132 528

Všechny nezdanitelné částky byly nahrazeny slevami na dani. Poprvé bylo možno uplatnit slevu na poplatníka ve výši 7 200 Kč, slevu na vyživované dítě v částce 6 000 Kč a slevu na ČID (invalidita prvního nebo druhého stupně) v hodnotě 1 500 Kč. Daňová povinnost pana Soudila za období mezi lety 2006 – 2007 činila 132 528 Kč.

- Superhrubá mzda = $(300\,000 \cdot 1,35) = 405\,000$ Kč,
- pojistné z podnikání cca 50 000 Kč.

Tab. 3.12 Výpočet daňové povinnosti za rok 2008

	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	$405\,000 + 300\,000 + 10\,000 + 40\,000$	755 000
Daň před slevou	$755\,000 \cdot 15\%$	113 250
Slevy na dani	- $(24\,840 + 0 + 10\,680 + 2\,520)$	38 040
Výsledná daň	$113\,250 - 38\,040$	75 210

Poprvé zde byla k výpočtu použita rovná daň. Zcela vymizel způsob výpočtu daně metodou klouzavé progresse. V tomto roce došlo i ke zvednutí částek slev na dani. Daňová povinnost pana Soudila za rok 2008 činila 75 210 Kč. U základu daně ze zaměstnání se použije superhrubá mzda, zvýšená o pojistné placené zaměstnavatelem. Základ daně z podnikání se zvýší o hodnotu pojistného v hodnotě 50 000 Kč.

Tab. 3.13 Výpočet daňové povinnosti v roce 2009

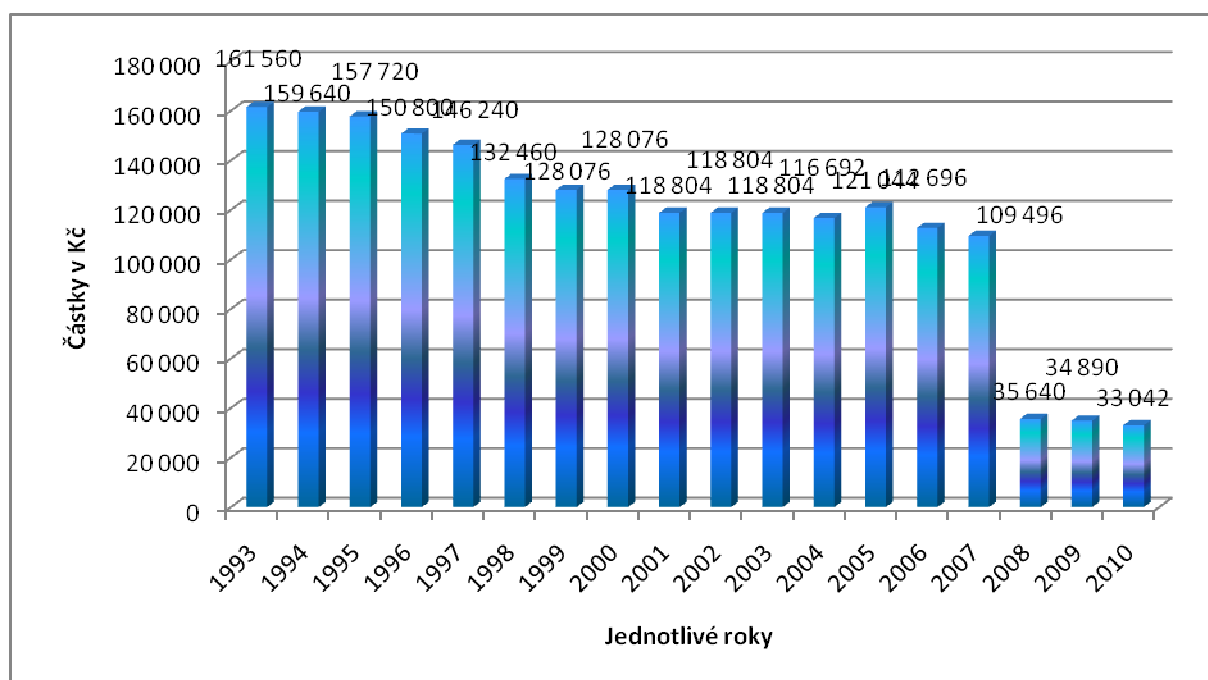
	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	402 000 + 300 000 + 10 000 + 40 000	752 000
Daň před slevou	752 000 * 15 %	112 800
Slevy na dani	- (24 840 + 0 + 10 680 + 2 520)	38 040
Výsledná daň	112 800 – 38 040	74 760

Superhrubá mzda = 300 000 * 1,34. Daňová povinnost pana Soudila za rok 2009 činila 74 760 Kč.

Tab. 3.14 Výpočet daňové povinnosti v roce 2010

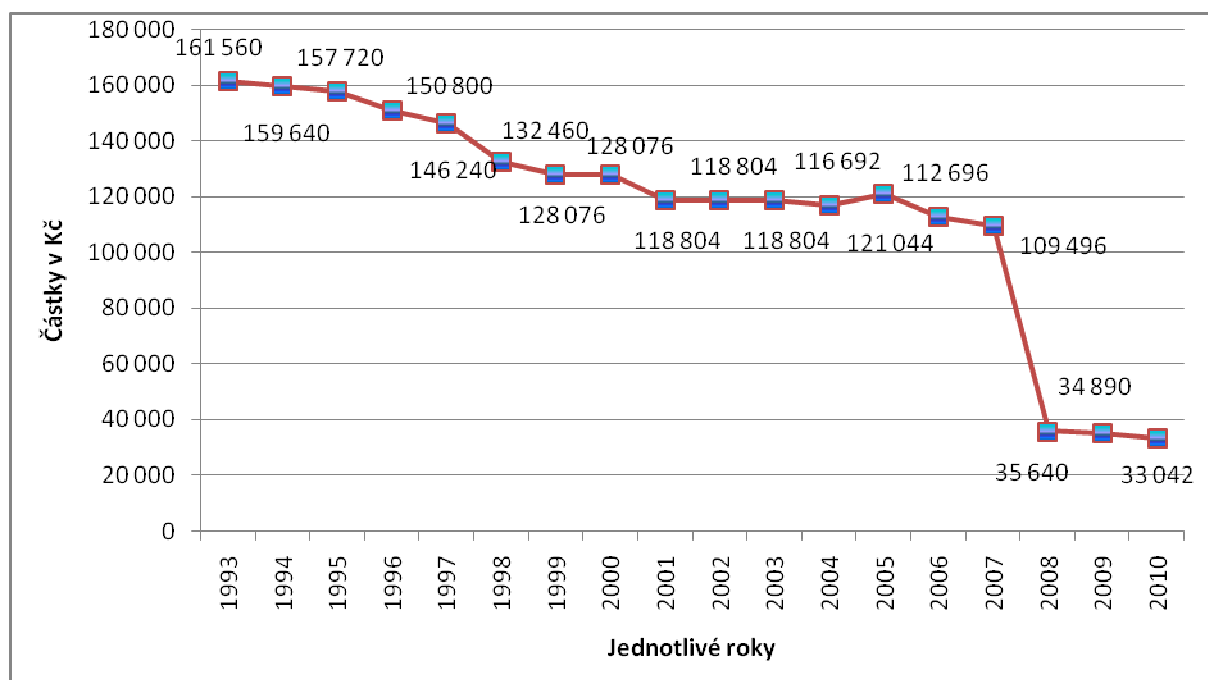
	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	405 000 + 300 000 + 10 000 + 40 000	752 000
Daň před slevou	752 000 * 15 %	112 800
Slevy na dani	- (24 840 + 0 + 11 604 + 2 520)	38 964
Výsledná daň	112 800 – 38 964	73 836

V roce 2010 činila daňová povinnost pana Soudila 73 836 Kč. Pro lepší názornost a přehlednost jsou výsledky zaznamenány do grafů.

Graf 3.1 Vývoj daňové povinnosti poplatníka v letech 1993 – 2010 (sloupcový graf)

Zdroj: vlastní výpočty

Graf 3.2 Vývoj daňové povinnosti poplatníka v letech 1993 – 2010 (spojnicový graf)

Zdroj: vlastní výpočty

Z výpočtů a grafu je na první pohled zřejmé, že vývoj daně z příjmů byl velice proměnlivý. Při základu daně 600 000 Kč činila daň v roce 1993 neuvěřitelných 161 040 Kč. V dalších letech můžeme vidět její klesající tendenci, která se zastaví až v roce 2007 na částce 135 528 Kč. Výrazně klesne po zavedení daňového zvýhodnění na dítě. Změna nezdanitelných částek na slevy na dani má za následek razantnější snížení daní. Dokonce poplatník s malými příjmy by se mohl dostat do záporných částek – daňový bonus.

4.2 Příklad č. 2

4.2.1 Výpočet daňové povinnosti manželů

Uvedu zde dva příklady na zdanění příjmů manželů s využitím systému společného zdanění manželů. Chci poukázat, kdy bylo lepší tento společný systém využít a kdy byla možnost manželů se rozhodnout.

Manželé Anna a Miroslav Novákové měli v roce 2006 tyto dílčí základy daně:

Anna

1. Příjmy ze závislé činnosti 180 000 Kč
2. Příjmy z podnikání 12 000 Kč

3. Příjmy z kapitálového majetku	25 000 Kč
4. Příjmy z pronájmu	0 Kč
5. Ostatní příjmy	2 000 Kč

Miroslav

1. Příjmy ze závislé činnosti	280 000 Kč
2. Příjmy z podnikání	45 000 Kč
3. Příjmy z kapitálového majetku	1 000 Kč
4. Příjmy z pronájmu	50 000 Kč
5. Ostatní příjmy	0 Kč

Oba manželé ve společné domácnosti vychovávají jedno dítě, který si uplatní pan Miroslav. Dále uplatňují slevu na poplatníka. Na příkladě chci názorně ukázat, jakou daň by platili manželé, kdyby použili v letech 2005 – 2007 společný systém zdanění a nepoužili. Hodnoty jsou uvedeny v Kč.

Tab. 3.15 Použití společného systému zdanění v roce 2005

	Společný základ daně		Poznámka
Příjmy ze závislé činnosti	180 000 + 280 000	430 000	x
Příjmy z podnikání	12 000 + 45 000	57 000	x
Příjmy z kapitálového majetku	25 000 + 1 000	26 000	Úroky z běžného účtu
Příjmy z pronájmu	0 + 50 000	50 000	Z pronájmu nemovitosti
Ostatní příjmy	2 000 + 0	2 000	Z příležitostného pronájmu
Společný základ daně	219 000 + 376 000	595 000	
Nezdanitelné částky	0 + 0	0	Nejsou žádné NČ
½ základu daně manžel	595 000/2	297 500	x
½ základu daně manželka	595 000/2	297 500	x
Daň před slevami	33 012 + 25 % z	52 787	x
manžel		manželka	
½ základu daně	297 500	½ základu daně	297 500
Daň před slevami	52 787	Daň před slevami	52 787
- Sleva na poplatníka	7 200	- Sleva na poplatníka	7 200
- Sleva na dítě	6 000	- Sleva na dítě	0
Výsledná daňová povinnost	39 587	Výsledná daňová povinnost	45 587

Pokud sečteme daň od manžela i manželky, kdy jsme uplatňovali společný systém zdanění, dostaneme se na výslednou hodnotu 85 174 Kč.

Tab. 3.16 Výpočet daňové povinnosti manželů bez využití možnosti systému společného zdanění

	Manžel	Manželka
Příjmy ze závislé činnosti	280 000	180 000
Příjmy z podnikání	45 000	12 000
Příjmy z kapitálového majetku	1 000	25 000
Příjmy z pronájmu	50 000	0
Ostatní příjmy	0	2 000
Základ daně(zaokrouhlený)	376 000	219 000
Nezdanitelné částky	0	0
Daň před slevou výpočet	$33\,012 + 25\% \cdot (376\,000 - 331\,200)$	$33\,012 + 25\% \cdot (219\,000 - 218\,400)$
Daň před slevou	75 548	33 162
- Sleva na poplatníka	7 200	7 200
- Sleva na dítě	6000	x
Výsledná daňová povinnost	62 348	25 962

V součtu by daň obou manželů činila 88 310 Kč. Pokud to porovnáme s výsledkem zjištěným při použití společného zdanění manželů (85 174 Kč) tak můžeme zjistit rozdíl v hodnotě 3 136 Kč. V tomto případě si myslím, že je na samotných manželích zda si zvolí uplatňovat společný systém zdanění nebo ne, jelikož rozdíl mezi těmito dvěma daněmi (3 136 Kč) není až tak markantní. Pokud si zvolí možnost společného zdanění manželů, využijí možnost podání daňového přiznání společně nebo každý zvlášť.

Zde uvedu obdobný příklad jen s tím rozdílem, že manželka má o hodně menší příjem než manžel. Manželé Anna a Miroslav Novákoví měli v roce 2005 tyto dílčí základy daně:

Anna

1. Příjmy ze závislé činnosti 100 000 Kč
2. Příjmy z podnikání 0 Kč
3. Příjmy z kapitálového majetku 0 Kč
4. Příjmy z pronájmu 0 Kč
5. Ostatní příjmy 0 Kč

Miroslav

1. Příjmy ze závislé činnosti 250 000 Kč
2. Příjmy z podnikání 45 000 Kč

3. Příjmy z kapitálového majetku	10 000 Kč
4. Příjmy z pronájmu	115 000 Kč
5. Ostatní příjmy	21 000 Kč

Tab. 3.17 Výpočet daně s použitím společného zdanění manželů

	Společný základ daně		Poznámka
Příjmy ze závislé činnosti	250 000 + 100 000	350 000	x
Příjmy z podnikání	45 000 + 0	45 000	x
Příjmy z kapitálového majetku	10 000 + 0	10 000	Úroky z běžného účtu
Příjmy z pronájmu	115 000 + 0	115 000	Z pronájmu nemovitosti
Ostatní příjmy	21 000 + 0	21 000	Z příležitostného pronájmu
Společný základ daně	441 000 + 100 000	541 000	
Nezdanitelné částky	0 + 0	0	Nejsou žádné NČ
½ základu daně manžel	541 000/2	270 500	x
½ základu daně manželka	541 000/2	270 500	x
Daň před slevami	33 012 + 25 % z	46 037	x

manžel		manželka	
½ základu daně	270 500	½ základu daně	270 500
Daň před slevami	46 037	Daň před slevami	46 037
- Sleva na poplatníka	7 200	- Sleva na poplatníka	7 200
- Sleva na dítě	6 000	- Sleva na dítě	0
Výsledná daňová povinnost	32 837	Výsledná daňová povinnost	38 837

Pokud sečteme výslednou daňovou povinnost manžela 32 837 Kč s výslednou daňovou povinností manželky 38 837 Kč, pak se dostaneme na částku 71 674 Kč. Tuto částku mohou manželé zapsat do společného daňového přiznání.

Tab. 3.18 Výpočet daně v případě nevyužití systému společného zdanění manželů

	Manžel	Manželka
Příjmy ze závislé činnosti	250 000	0
Příjmy z podnikání	45 000	0
Příjmy z kapitálového majetku	10 000	0
Příjmy z pronájmu	115 000	0
Ostatní příjmy	21 000	0
Základ daně(zaokrouhlený)	441 000	100 000
Nezdanitelné částky	0	0
Daň před slevou výpočet	61 212 + 32%*(441 000– 331 200)	100 000 * 12 %

Daň před slevou	96 348	12 000
- Sleva na poplatníka	7 200	7 200
- Sleva na dítě	6000	x
Výsledná daňová povinnost	83 148	4 800

V tomto případě manžel na dani zaplatí částku 83 148 Kč a manželka 4 800 Kč. Podle tabulky je zcela zřejmé, že v případě, kdy podá manžel samostatné daňové přiznání, bude odvedena daň ve výši 83 148 Kč. Na tomto příkladě je vidět, že zde se již vyplatí použití společného zdanění manželů, neboť rozdíl mezi oběma výpočty se již výrazněji liší. V případě použití společného zdanění je vypočtená daň ve výši 71 674 Kč. Ve druhém případě je ve výši 87 948 Kč. Rozdíl je tedy 16 274 Kč.

4.3 Příklad č. 3

4.3.1 Výpočet daňové povinnosti (komplexní příklad)

Pan Horák dosáhl těchto příjmů:

- Příjmy z podnikání: příjmy 4 000 000 Kč, výdaje 3 500 000 Kč
- Příjmy z kapitálového majetku: úroky z běžného účtu činily: 10 000 Kč,
- Příjmy z pronájmu: celoroční pronájem nemovitosti 15 000 Kč/měsíc, výdaje procentem z příjmů,
- Ostatní příjmy: příjem z prodeje zemědělských přebytků 75 000 Kč, výdaje procentem z příjmů.

Pan Horák má sjednané životní pojištění, zaplacené v částce 15 000 Kč za rok. Má také zaplacené penzijní připojištění ve výši 7 500 Kč. Poskytl dar požárnímu sboru ve výši 70 000 Kč, 2 x za rok daroval krev. Zkoušky ověřující vzdělání ve výši 12 000 Kč. V zaměstnání zaplatil odborové příspěvky ve výši 2 500 Kč. Má dvě děti a příjem manželky činí 20 000 Kč za rok. Pan Horák je částečně invalidní.

Tab. 3.19 Výpočet DPFO za rok 1993

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Příjmy z podnikání	4 000 000 – 3 500 000	500 000
Příjmy z kapitálového majetku	10 000	10 000
Příjmy z pronájmu	15 000 * 12=180 000, 180 000 * 20 %, (180 000 – 36 000)	144 000
Ostatní příjmy	75 000* 50 % = 37 500,(75 000 – 37 500)	37 500
Základ daně		691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 (max. 10 % ze základu daně)	69 150
- Na poplatníka	x	20 400
- Děti	2 * 9 000	18 000
- Manželka	x	12 000
- ČID	x	6 000
Nezdanitelné částky celkem	x	125 550
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 125 550	565 900
Výsledná daňová povinnost	151 200 + 40 %*(565 900 – 540 000)	161 560

V roce 1993 neexistovalo moc způsobů, jak co nejvíce snížit částku, která odpovídá dani z příjmů fyzických osob. I když pan Horák měl mnoho věcí, který by si mohl uplatnit jako nezdanitelné částky, v roce 1993 se dala odečíst hodnota daru a to do výše max. 10 % ze základu daně na poplatníka, na děti, na manželku a ČID. V případě výpočtů výdajů z pronájmu a z ostatních příjmů bylo možno využít výpočet výdajů procentem z příjmů. Pro tento rok činila sazba u pronájmu 20% z příjmů a u ostatních příjmů 50 %. Vypočítaná hodnota se odečetla od hodnoty získaných příjmů. Po odečtení všech možných slev na dani, které si mohl pan Horák uplatnit, mu vznikla povinnost odvést daň ve výši 161 560 Kč. V každém roce nenastala nějaká výrazná změna, proto budu popisovat jen ty rok, kdy se nějaká změna objevila.

Tab. 3.20 Výpočet DPFO za rok 1994

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	69 150	69 150

- Na poplatníka	x	21 600
- Děti	2 * 10 800	21 600
- Manželka	x	12 000
- ČID	x	6 000
Nezdanitelné částky celkem		130 350
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 130 350	561 100
Výsledná daňová povinnost	$151\,200 + 40\% * (561\,100 - 540\,000)$	159 640

Tab. 3.21 Výpočet DPFO za rok 1995

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	69 150	69 150
- Na poplatníka	x	24 000
- Děti	2 * 12 000	24 000
- Manželka	x	12 000
- ČID	x	6 000
Nezdanitelné částky celkem		135 150
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 135 150	556 300
Výsledná daňová povinnost	$151\,200 + 40\% * (556\,300 - 540\,000)$	157 720

Tab. 3.22 Výpočet DPFO za rok 1996

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	69 150	69 150
- Na poplatníka	x	26 400
- Děti	2 * 13 200	26 400
- Manželka	x	12 000
- ČID	x	6 000
Nezdanitelné částky celkem		139 950
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 139 950	551 500
Výsledná daňová povinnost	$39\,600 + 32\% * (551\,500 - 204\,000)$	150 800

Tab. 3.23 Výpočet DPFO za rok 1997

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000, max. 10 % ze ZD	69 150
- Na poplatníka	x	26 400
- Děti	2 * 13 200	26 400
- Manželka	x	12 000
- ČID	x	6 000
Nezdanitelné částky celkem		139 950
Základ daně zaokrouhlený na 100 dolů	691 500 – 139 950	551 500
Výsledná daňová povinnost	50 400 + 32 %*(551 500 – 252 000)	146 240

V roce 1997 bylo poprvé možno za dar, který si může poplatník uplatnit jako nezdanitelnou částku, hodnota bezpříspěvkového odběru krve. Hodnota jednoho odběru je 2 000 Kč.

Tab. 3.24 Výpočet DPFO za rok 1998

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	69 150
- Na poplatníka	x	32 040
- Děti	2 * 18 000	36 000
- Manželka	x	18 240
- ČID	x	6 000
Nezdanitelné částky celkem		161 430
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 161 430	530 000
Výsledná daňová povinnost	62 700 + 32%(530 000 – 312 000)	132 460

Tab. 3.24 Výpočet DPFO za roky 1999, 2000

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	69 150
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Na poplatníka	x	34 920
- Děti	2 * 21 600	43 200
- Manželka	x	19 884
- ČID	x	6 540
Nezdanitelné částky celkem		175 194
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 175 194	516 300
Daň před slevou	62 700 + 32 %*(516 300 – 312 000)	128 076

V těchto letech bylo možno si poprvé uplatnit jako nezdanitelnou částku hodnotu příspěvku na penzijní připojištění v tomto případě pouze částku 1 500 Kč, neboť od částky, kterou poplatník zaplatil 7 500 Kč, lze jako odpočet uplatnit pouze zaplacené příspěvky převyšující částku 6 000 Kč za zdaňovací období.

Tab. 3.25 Výpočet DPFO za roky 2001, 2002, 2003

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	69 150
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Životní pojištění	15 000	12 000
- Na poplatníka	x	38 040
- Děti	2 * 23 520	47 040
- Manželka	x	21 720
- ČID	x	7 140
Nezdanitelné částky celkem		196 590
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 196 590	494 900
Výsledná daňová povinnost	66 420 + 32 %*(491 900 – 331 200)	118 804

Další nezdanitelnou položkou, kterou si mohl pan Horák počátkem tohoto roku uplatnit, bylo zaplacené pojistné na životní pojištění. Z částky 12 000 Kč si mohl použít pouze 10 000 Kč, protože je to maximální částka, kterou si lze uplatnit.

Tab. 3.26 Výpočet DPFO za rok 2004

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	69 150
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Životní pojištění	15 000	12 000
- Členské příspěvky	2 500	2 500
- Na poplatníka	x	38 040
- Děti	2 * 25 560	51 120
- Manželka	x	21 720
- ČID	x	7 140
Nezdanitelné částky celkem		203 170
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 203 170	488 300
Výsledná daňová povinnost	66 420 + 32 %*(488 300 – 331 200)	116 692

V roce 2004 si mohl pan Horák dále uplatnit hodnotu zaplacených členských příspěvků odborové organizaci, kterou je pan Horák členem. Relativní limit odpočtu je 1,5 % příjmů zdaňovaných v základu daně a maximální výše je 3 000 Kč za rok.

Tab. 3.27 Výpočet DPFO za rok 2005

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 144 000 + 37 500	691 500
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	69 150
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Životní pojištění	15 000	12 000
- Členské příspěvky	2 500	2 500
- Na poplatníka	x	38 040
- Manželka	x	21 720
- ČID	x	7 140

Nezdanitelné částky celkem		152 050
Upravený ZD na 100 dolů	691 500 – 152 050	539 400
Daň před slevou	66 420 + 32 %*(539 400 – 331 200)	133 044
Slevy na dani	x	x
- Děti	2 * 6 000	12 000
Slevy na dani celkem		12 000
Výsledná daňová povinnost	133 044 – 12 000	121 044

Tab. 3.28 Výpočet DPFO za rok 2006

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 126 000 + 15 000	651 000
- Příjmy z podnikání		500 000
- Příjmy z kapitálového majetku		10 000
- Příjmy z pronájmu	180 000 * 30%, (180 000 – 54 000)	126 000
- Ostatní příjmy	75 000 * 80%, (75 000 – 60 000)	15 000
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	65 100
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Životní pojištění	15 000	12 000
- Členské příspěvky	2 500	2 500
Nezdanitelné částky celkem		81 100
Upravený ZD na 100 dolů	651 000 – 81 100	569 900
Daň před slevou	61 212 + 32 %*(569 900 – 331 200)	137 596
Slevy na dani	x	x
- Na poplatníka	x	7 200
- Děti	2 * 6 000	12 000
- Manželka	x	4 200
- ČID	x	1 500
Slevy na dani celkem		24 900
Výsledná daňová povinnost	137 596 – 24 900	112 696

Při výpočtu daně v tomto roce se změnil základ daně, od kterého budeme dále odečítat. Důvodem byla změna sazeb při výpočtu výdajů procentem z příjmů. Sazba u pronájmu z 50 % stoupla na 80 %. U ostatních příjmů sazba vzrostla z 20 % na 30 %. Panu

Horákovi se tak snížil základ daně pro výpočet daně z příjmů fyzických osob. Výrazným způsobem klesly částky představující slevy na dani. V tomto roce opět daňová povinnost pana Horáka vzrostla. Doposud měla klesající charakter.

Tab. 3.29 Výpočet DPFO za rok 2007

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	500 000 + 10 000 + 126 000 + 15 000	651 000
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	65 100
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Životní pojištění	15 000	12 000
- Členské příspěvky	2 500	2 500
- Příspěvky na vzdělání	12 000	10 000
Nezdanitelné částky celkem		91 100
Upravený ZD na 100 dolů	651 100 – 91 100	559 900
Daň před slevou	61 212 + 32 %*(559 900 – 331 200)	134 396
Slevy na dani	x	x
- Na poplatníka	x	7 200
- Děti	2 * 6 000	12 000
- Manželka	x	4 200
- ČID	x	1 500
Slevy na dani celkem		24 900
Výsledná daňová povinnost	134 396 – 24 900	109 496

V tomto roce byly nově zavedeny odpočty na výdaje na zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělání. Odpočet pana Horáka nelze uplatnit v plné výši tj. 12 000 Kč, protože maximální částka, kterou lze od základu daně odečíst je 10 000 Kč. Vypočtená daň má opět klesající tendenci.

Tab. 3.30 Výpočet DPFO za rok 2008

Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	675 000 + 12 000 + 126 000 + 15 000	828 000
Nezdanitelné částky		

- Dary	70 000 + 4 000	74 000
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Životní pojištění	15 000	12 000
- Členské příspěvky	2 500	2 500
- Příspěvek na vzdělání	12 000	10 000
Nezdanitelné částky celkem		100 000
Upravený ZD na 100 dolů	828 000 – 100 000	728 000
Daň před slevou	728 000 * 15 %	109 200
Slevy na dani	x	x
- Na poplatníka	x	24 840
- Děti	2 * 10 680	21 360
- Manželka	x	24 840
- ČID	x	2 520
Slevy na dani celkem		73 560
Výsledná daňová povinnost	109 200 – 73 560	35 640

Poprvé bylo možno daň vypočítat pomocí jednotné sazby 15 % pro poplatníky se všemi výšemi příjmů. Pan Horák si v tomto případě hodně polepšil. Poplatníci s vyššími příjmy budou platit nižší daně. Dále vzrostla částka slev na dani na poplatníka, dítě a manželku.

Tab. 3.31 Výpočet DPFO za roky 2009

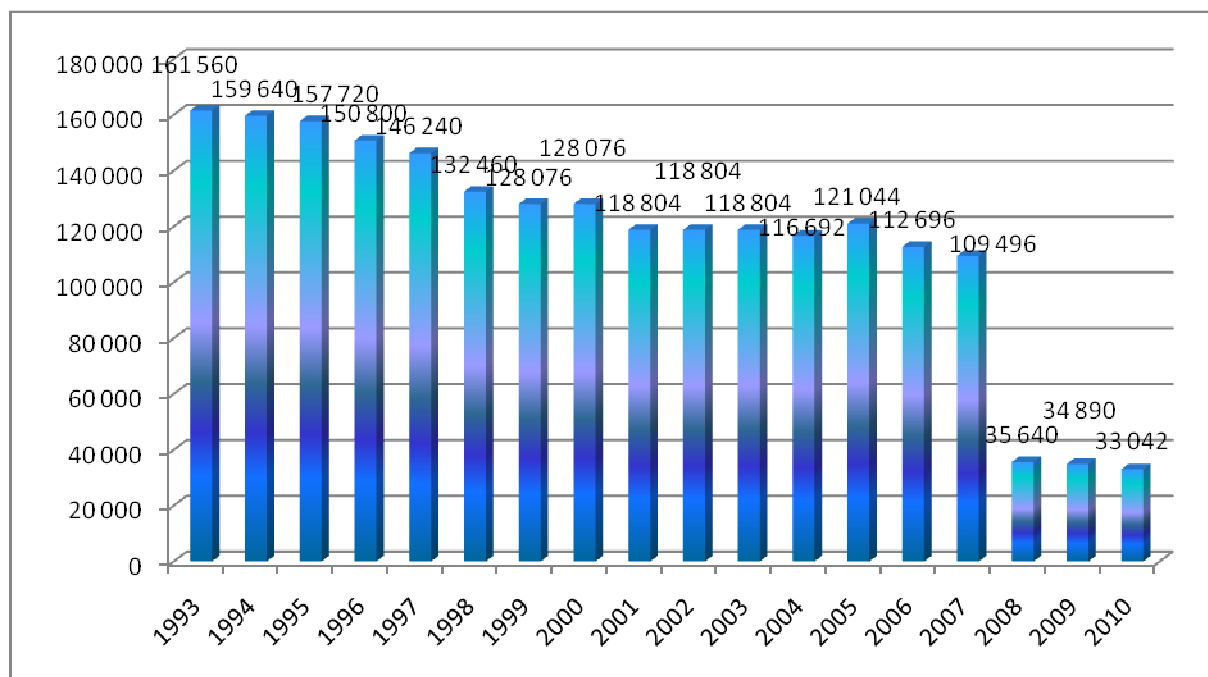
Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	670 000 + 12 000 + 126 000 + 15 000	823 000
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	74 000
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Životní pojištění	15 000	12 000
- Členské příspěvky	2 500	2 500
- Příspěvek na vzdělání	12 000	10 000
Nezdanitelné částky celkem		100 000
Upravený ZD na 100 dolů	823 000 – 100 000	723 000

Daň před slevou	723 000 * 15 %	108 450
Slevy na dani	x	x
- Na poplatníka	x	24 840
- Děti	2 * 10 680	21 360
- Manželka	x	24 840
- ČID	x	2 520
Slevy na dani celkem		73 560
Výsledná daňová povinnost	108 450 – 73 560	34 890

Tab. 3.32 Výpočet DPFO za rok 2010

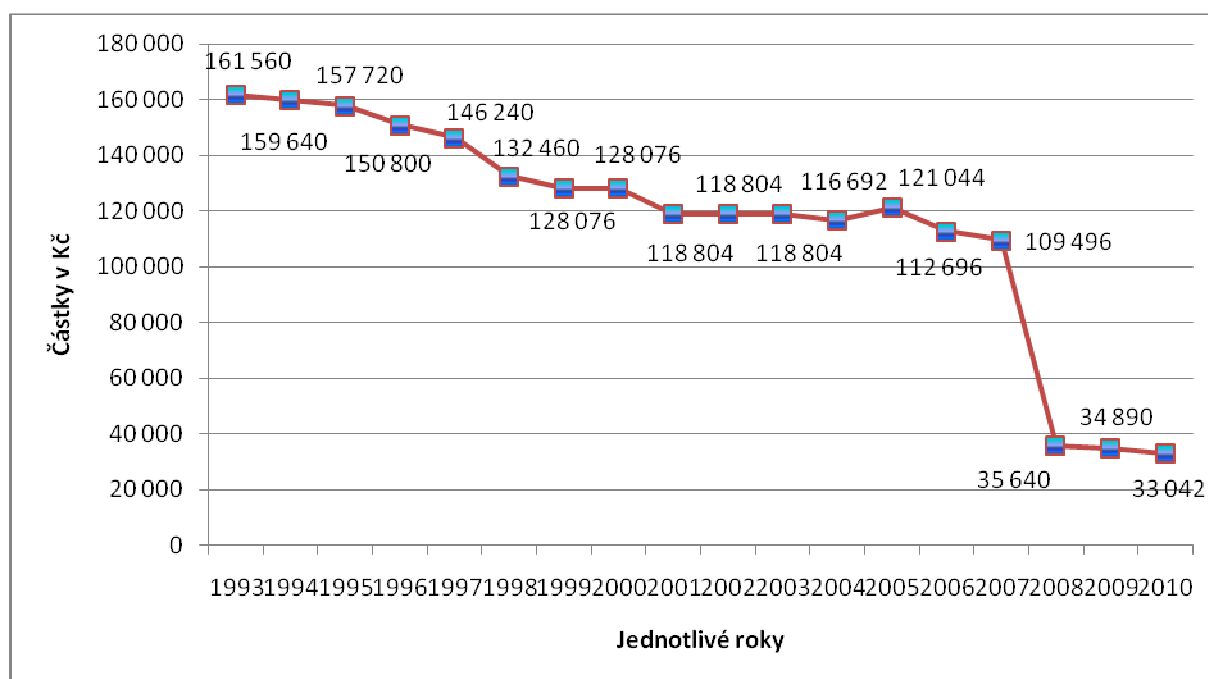
Text	Pomocné výpočty	Částky v Kč
Základ daně	670 000 + 12 000 + 126 000 + 15 000	823 000
Nezdanitelné částky		
- Dary	70 000 + 4 000	74 000
- Penzijní připojištění	7 500 – 6 000	1 500
- Životní pojištění	15 000	12 000
- Členské příspěvky	2 500	2 500
- Příspěvek na vzdělání	12 000	10 000
Nezdanitelné částky celkem		100 000
Upravený ZD na 100 dolů	823 000 – 100 000	723 000
Daň před slevou	723 000 * 15 %	108 450
Slevy na dani	x	x
- Na poplatníka	x	24 840
- Děti	2 * 11 604	23 208
- Manželka	x	24 840
- ČID	x	2 520
Slevy na dani celkem		75 408
Výsledná daňová povinnost	108 450 – 75 408	33 042

Graf 3.3 Výpočet daňové povinnosti pana Horáka v letech 1993 – 2010 (sloupcový graf)

Zdroj: vlastní výpočty

Graf 3.4 Vývoj daňové povinnosti pana Horáka v letech 1993 – 2010 (spojnicový graf)

Zdroj: vlastní výpočty

Mým cílem bylo zaznamenat vývoj daně z příjmů fyzických osob pana Horáka. Pro výpočet jsem si vybrala možnost, kdy má poplatník vysoké příjmy, aby byl vývoj lépe vidět. Od roku 1993 daňová povinnost stále klesala. Ať již byly důvodem změny v částkách daňových pásem, zavedení nových nezdanitelných odpočtů či změny v hodnotách slev na dani. Tento pozvolný průběh trval až do roku 2007. Od roku 2008 daň výrazněji klesla. Důvodem bylo zavedení jednotné sazby daně, což asi nejvíce pomohlo poplatníkům s nadprůměrnými příjmy. Subjekty s průměrnými příjmy se tato změna moc nedotkne.

4.4 Vlastní návrh na změny v DPFO

Pokud bych měla možnost provést změny v zákoně o daních z příjmů, respektive o dani z příjmů fyzických osob, snažila bych se co nejvíce zjednodušit celý systém zdaňování příjmů. Podle mého názoru se jedná o velice složitý a nesrozumitelný výklad zákona pro laickou společnost. Daň z příjmů fyzických osob obsahuje mnoho výjimek, úlev a novel, což má právě za následek její nepřehlednost. Dle mého názoru je nespravedlivá. Pokud by došlo ke zrušení jakékoliv výjimky, pak by se toto zrušení setkalo pouze s odmítáním zainteresovaných a zvýhodněných stran.

Dále bych se zabývala otázkou společného zdanění manželů, které bylo ke konci roku 2007 zrušeno. Myslím si, že pokud rodina žije spolu, má také společné finance. Nejsou rozděleny zvlášť na manželu a manželku. Manželé mohli uplatnit pouze jedno daňové přiznání, čímž by došlo k snížení počtu podaných přiznání a to by vedlo ke snížení administrativních prací správců daně. Přitom zavedení společného zdanění manželů údajně motivovalo mnoho párů k uzavření sňatku. Pro mnohé zrušení tohoto systému představuje citelnou finanční ztrátu.

Společné zdanění manželů bylo jednou z forem daňové optimalizace. Její využití mělo největší efekt při výrazném platovém rozdílu manželů, nebo v případě, kdy byl jeden z manželů bez příjmů. Využití systému vedlo ke snížení daňové povinnosti. Nevýhodami snad bylo jen to, že se nedalo toto zdanění použít vždy a že si manželé museli daňové přiznání vyplňovat sami, což mělo za následek snížení hodnoty volného času. Já bych byla určitě pro to, aby bylo znovu společné zdanění zavedeno. Díky zavedení společného systému zdanění manželů si rodiny s dětmi mohly polepšit za rok i o velmi výrazné částky. Z těchto důvodů bych společné zdanění opět zavedla, ale existuje i jiná druhá strana mince.

Aby v současnosti mohlo být znovu zavedeno společné zdanění manželů, měla by se zrušit rovná daň pro všechny. Opět by se používaly progresivní sazby tzn., že z vyšších platů se budou platit vyšší daně a z nižších platů zase nižší.

Dále bych uvažovala o zavedení druhé sazby daně a to pro poplatníky s nadprůměrnými příjmy. Tato sazba by byla samozřejmě vyšší než 15 %. Zvýšení sazby daně by mohlo mít dlouhodobější a pozitivní vliv na stabilizaci veřejného rozpočtu. Uvažovala bych i o znovuzavedení progresivního zdanění, kde by se právě poplatníkům s nadprůměrnými příjmy přiřadila vyšší sazba daně. Uvažovala bych se 40 % -ní sazbou pro poplatníky s nadprůměrnými platy, např. nad 120 000 Kč měsíčně. Znamenalo by to, že by se těmto lidem zvýšily odvody daně, což by mělo určitý vliv na růst státního rozpočtu. Nedostatkem může být to, že až tolik lidí v České republice takové příjmy nemá. Zavedením této sazby by tím pádem státní rozpočet moc nezbohatl. Pokud by se současně s tím zavedlo společné zdanění manželů, mělo by to za důsledek snižování výnosů ze zvýšené daně. Pokud by chtěli společného zdanění manželů využít poplatníci ze středních vrstev, muselo by logicky nejdříve dojít ke zvýšení daní. Což zase nemusí každému vyhovovat.

Pokud by to bylo možné, navrhuji zrušení superhrubé mzdy. Zavedením superhrubé mzdy si pohoršili poplatníci s nižšími příjmy. Ti platí vesměs vyšší daň. Oproti tomu s průměrným nebo minimálním příjmem platí vyšší daně. Vyměřovací základ u příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků byl navýšen o platby na zdravotní a sociální pojištění placené zaměstnavatelem za zaměstnance. Toto navýšení však neznamená zvýšení příjmů zaměstnance. Superhrubá mzda zvýhodňuje poplatníky s nadprůměrnými příjmy.

Na druhé straně chápu, že zavedení superhrubé mzdy šlo hlavně o zprůhlednění mzdových nákladů a o to, aby si zaměstnanci uvědomili, kolik svého zaměstnavatele ve skutečnosti stojí. Zrušením superhrubé mzdy by tak zabránilo dvojímu zdanění sociálního a zdravotního pojištění. V současnosti je sociální a zdravotní pojištění součástí zdaňovacího příjmu. V rámci této myšlenky bych byla pro znovuoobnovení hrubé mzdy. Současná 15-ti %-ní sazba odpovídá cca 20 - 25 %, které lidé platili před rokem 2008 přímo z hrubé mzdy. Po zavedení superhrubé mzdy platí poplatníci s nadprůměrnými platy „pouze“ 15 %. Pokud by se zavedla opět daň ve výši 20 - 25 % z hrubé mzdy, stát by mohl získat na daních okolo půl miliardy Kč více. Jinou možností, aby poplatníci s nadprůměrnými platy platili větší daně je, že od určité výše příjmů by vymizela daňová sleva na poplatníka.

Pokud bych chtěla at' již jakýmkoliv způsobem snížit daňové zatížení na poplatníka, nutně by se musel najít jistý způsob kompenzace. At' již prostřednictvím zvýšené sazby DPH, na spotřebních daních (benzín, nafta, tabákové výrobky – mohlo by dojít ke zvýšení veřejného rozpočtu o několik mld. Kč), ekologických daních (elektrická energie, plyn), či na různých poplatcích (televize, platba za popelnice, atd.), snížením např. nemocenské dávky, porodného, zvýšení poplatků u lékaře. Poslední zmíněná opatření mohou taky zvyšovat hodnotu veřejného rozpočtu, ale z etického hlediska jsem pro to, aby se částky již nesnižovaly, v případě poplatků u lékaře nezvyšovaly.

5 Závěr

Každý daňový subjekt, který podléhá dani z příjmů fyzických osob, by měl mít povědomí o systému a formě zdanění svých příjmů. V dnešní moderní době je to ale velice obtížné, jelikož se tato daň neustále novelizuje. Daňové subjekty jsou stále, a více častěji vystaveni těmto změnám, nemůžeme se proto divit, že jsou právě poplatníci, kteří jsou často dezorientovaní a nespokojení.

Cílem mé diplomové práce bylo analyzovat vývoj daně z příjmů fyzických osob s přihlédnutím k nejdůležitějším změnám, které za tu dobu nastaly. Nemohla jsem se dostatečně důkladně věnovat všem změnám, protože mi to omezení rozsahu práce nedovolilo.

V úvodu jsem se věnovala malému ohlédnutí do historie daní z příjmů, abych lépe navázala na téma své práce. Poté jsem se snažila nastínit problematiku některých mnou vybraných změn a zobrazit jejich vývoj v průběhu všech let.

Posléze jsem se věnovala současné úpravě daně z příjmů fyzických osob za rok 2010, kde jsem se snažila vysvětlit základní pojmy jako například: předmět daně, základ daně, poplatník daně, osvobození od daně, nezdanitelné částky, slevy na dani, daňové přiznání a jiné.

V praktické části jsem se pokusila názornými příklady ukázat vývoj daně z příjmů fyzických osob mezi lety 1993 – 2010. Nejdříve jsem chtěla poukázat na změny v daňových pásmech a sazbách, poté následovalo využití společného jmění manželů, zda je vhodné je použít nebo ne. Poslední příklad jsem pojala komplexně. Snažila jsem se zde ukázat na vývoj nezdanitelných částek, slev na dani, výdaje procentem s příjmů a tak poukázat na průběžný vývoj daně z příjmů fyzických osob. Příklady měly ukázat jaké výhody či nevýhody vývoj v této oblasti přinesl.

Na konci kapitoly navrhuji některé změny v oblasti vývoje zákona o daních z příjmů fyzických osob (znovuobnovení společného zdanění manželů, zrušení „superhrubé mzdy“, a další). Zároveň jsem se snažila vymyslet způsob, jakým bych zvýšila státní rozpočet v případě, že bych snížila daňové zatížení fyzické osoby.

Myslím si, že největší změny nastaly při zavedení a následném zrušení společného jmění manželů, kdy si manželé mohli ze společného základu daně uplatnit každý polovinu a z něho vypočítat daň. Z výsledků jsem ale zjistila, že ne vždy bylo výhodné toto zdanění využít. Nejdůležitější změnou bylo ovšem zavedení lineární rovné daně, které nahradilo klouzavě progresivní sazby daně. Díky zavedení společné sazby daně pro všechny poplatníky si nejvíce polepšili ti, kteří měli až nadprůměrné příjmy.

V oblasti daní z příjmů dochází k neustálým změnám a novelizacím což dokazují rostoucím rozsahem zákona. Politikové se velice snaží „vyjít vstříc“ poplatníkům tedy občanům, ale většinou to dopadne právě naopak.

O samotném daňovém systému nemůžeme uvažovat jinak než jako o nedílné součásti veřejných financí. Daně zde plní primární funkci a tou je funkce fiskální. Znamená to, že se snaží naplnit státní (veřejné) rozpočty takovým způsobem aby mohly být v požadovaném rozsahu uskutečňovány výdaje. V posledních několika letech je tedy hlavním důvodem daňových reforem stabilizovat míru veřejných financí, což v podstatě znamená snižovat deficity rozpočtů a veřejného dluhu. Stanovený cíl diplomové práce jsem splnila.

Seznam použité literatury

- [1] ŠIROKÝ, Jan. a kol.: *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha, 2008, C. H. Beck. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
- [2] JAHODA, Robert: *Vývoj daňové progrese u daně z příjmů fyzických osob*. Brno, 2000, Masarykova Univerzita. 119 s. ISBN 80-210-2407-0.
- [3] VANČUROVÁ, Alena a kol.: *Daňový systém ČR*. Praha, 2003, Vox, a. s.. 272 s. ISBN 80-86324-31-1
- [4] ŠTOHL, Pavel: *Daně a daňová evidence, praktický průvodce*. Znojmo, 2006, Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s. 182 s. ISBN 80-239-8122-6
- [5] VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka: *Daňový systém 2008*. Praha, 2008, Vox, a. s.. 319 s. ISBN 978-80-86324-72-2
- [6] ZÁKON č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové odkazy:

- [1] <http://www.mfcr.cz>
- [2] [http:// www.ucetnikavarna.cz/up/cs/uzitecne-tabulky](http://www.ucetnikavarna.cz/up/cs/uzitecne-tabulky)
- [3] <http://www.mesec.cz/clanky/spolecne-zdaneni-manzelu>
- [4] <http://www.mesec.cz/dane/dan-z-prijmu>
- [5] <http://www.ucetnikavarna.cz/up/cs/archiv/dokument>

Seznam zkratek

aj. – a jiné

a.s. – akciová společnost

atd. – a tak dále

ČID – částečný invalidní důchod

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

Kč – Korun českých

max. – maximálně

např. – například

OSS – organizační složka státu

Sb. - sbírka

tab. – tabulka

ZD – základ daně

tzn. – to znamená

tzv. - takzvaný

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 6. 2010

.....
Bc. Vendula Václavíková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Bc. Vendula Václavíková
Na Rybníku 110
747 31 Chlebičov

Seznam příloh

Příloha č. 1 – vývoj sazeb daně DPFO v letech 1993 – 2010

Příloha č. 2 – vzor daňového přiznání za rok 2009

Příloha č. 1

Vývoj sazeb daně DPFO v letech 1993 – 2010

1993

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujících Kč
Od Kč	Do Kč		
0	60 000	15%	
60 000	120 000	9 000 Kč + 20 %	60 000
120 000	180 000	21 000 Kč + 25 %	120 000
180 000	540 000	36 000 Kč + 32 %	180 000
540 000	1 080 000	151 200 Kč + 40 %	540 000
1 080 000	a výše	367 200 Kč + 47 %	1 080 000

1994

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	60 000	15%	
60 000	120 000	9 000 Kč + 20 %	60 000
120 000	180 000	21 000 Kč + 25 %	120 000
180 000	540 000	36 000 Kč + 32 %	180 000
540 000	1 080 000	151 200 Kč + 40 %	540 000
1 080 000	a výše	367 200 Kč + 44 %	1 080 000

1995

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	60 000	15%	
60 000	120 000	9 000 Kč + 20 %	60 000
120 000	180 000	21 000 Kč + 25 %	120 000
180 000	540 000	36 000 Kč + 32 %	180 000
540 000	1 080 000	151 200 Kč + 40 %	540 000
1 080 000	a výše	367 200 Kč + 43 %	1 080 000

1996

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	84 000	15%	
84 000	144 000	12 600 Kč + 20 %	84 000
144 000	204 000	24 600 Kč + 25 %	144 000
204 000	564 000	39 600 Kč + 32 %	204 000
564 000	a výše	151 200 Kč + 40 %	564 000

1997

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	84 000	15%	
84 000	168 000	12 600 Kč + 20 %	84 000
168 000	252 000	29 400 Kč + 25 %	168 000
252 000	756 000	50 400 Kč + 32 %	252 000
756 000	a výše	211 680 Kč + 40 %	756 000

1998

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	102 000	15%	
102 000	204 000	15 300 Kč + 20 %	102 000
204 000	312 000	35 700 Kč + 25 %	204 000
312 000	1 104 000	62 700 Kč + 32 %	312 000
1 104 000	a výše	316 140 Kč + 40 %	1 104 000

1999

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	102 000	15%	
102 000	204 000	15 300 Kč + 20 %	102 000
204 000	312 000	35 700 Kč + 25 %	204 000
312 000	1 104 000	62 700 Kč + 32 %	312 000
1 104 000	a výše	316 140 Kč + 40 %	1 104 000

2000

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	102 000	15%	
102 000	204 000	15 300 Kč + 20 %	102 000
204 000	312 000	35 700 Kč + 25 %	204 000
312 000	a výše	62 700 Kč + 32 %	312 000

2001 - 2005

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	109 200	15%	
109 200	218 400	16 380 Kč + 20 %	109 200
218 400	331 200	38 220 Kč + 25 %	218 400
331 200	a výše	66 420 Kč + 32 %	331 200

2006 - 2007

Ze základu daně		Daň	Ze základu přesahujícího Kč
Od Kč	Do Kč		
0	121 200	12%	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400
331 200	a výše	61 212 Kč + 32 %	331 200

2008 – 2010

Ze základu daně tvořeného „superhrubou mzdou“	Daň
	15 %

Příloha č. 2

